

The Bioeconomy Region

Ett projekt inom Interreg Sverige-Norge programmet 2014-2020

REGION DALARNA

FÖRDJUPAD PROJEKTBSKRIVNING 2017-2020

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande projektbeskrivning.....	3
2	Abstract	4
3	Omvärlds- och problemanalys.....	4
3.1	Bioekonomi är en nyckelfaktor	5
3.2	Att skapa arbetstillfällen och upprätthålla den europeiska konkurrenskraften	5
3.3	Starka drivkrafter i Interregområdet Norge-Sverige	6
3.4	Problemanalys	7
3.5	Behov av miljöer för testbäddar, inkubatorer och marknadsföring.....	8
3.6	Gränsregionalt mervärde.....	8
3.7	Kopplingar till det regionala näringslivet.....	10
4	Förutsättningar, bakgrund, syfte, mål och effekter	10
4.1	Bakgrund och förutsättningar.....	10
4.2	Syfte med projektet	11
4.3	Sökande parterers målsättning och roll i projektet	11
4.4	Huvudmål	13
4.5	Arbetspaketernas roll för innovationssystem.....	14
4.6	Målgrupper	17
4.7	Horisontella kriterier.....	17
4.8	Förväntade resultat av projektet.....	19
4.9	Förväntade effekter av projektet på längre sikt	19
4.10	Resultatspridning	20
4.11	Samband med övriga insatser inom bioekonomi	20
4.12	Utvärdering	21
5	Arbetspaket, delmål och aktiviteter	22
5.1	AP1 Regionalt ledarskap och kommunikation	22
5.2	AP2 Strategier och analyser	23
5.3	AP3 Innovation och demonstration.....	25
5.4	AP4 Tilgång till större marknader	28
5.5	AP5 Nätverk och näringslivsutveckling	29
6	Projektorganisation	30
6.1	Projektägare.....	30
6.2	Projektledare.....	31
6.3	Styrgrupp.....	31
6.4	Projektledargrupp	32
6.5	Arbetspaketsgrupper	32
6.6	Referensgrupp	32
6.7	Övriga intressenter	33
7	Tidplan och Ekonomi	33
7.1	Projekttid	33
7.2	Projektbudget och finansiering.....	34

1 Sammanfattande projektbeskrivning

Projektet The Bioeconomy Region är utformat med tanke på att utgöra en strategisk resurs för ledarskap för bioekonomins innovationssystem i respektive delregion och för hela den centrala skandinaviska regionen som projektet omfattar.

Syftet med projektet är att bidra till att näringsliv och offentliga aktörer i The Bioeconomy Region kommer igång med den omställning av produktionsprocesser och produktportföljer som följer av morgondagens behov av nya biomaterial och förnybar bioenergi. Projektet skall bidra till att öka kommersialiseringsmängden av starka innovationer från SME-företag genom aktiv tillämpning av regionens samlade affärsmässiga styrka inom skoglig bioekonomi i form av ledande internationella affärsnätverk, anläggningar, leverantörer tillsammans med spetskompetens från akademi och testbäddar.

Målet är att projektet ska öka den internationella konkurrenskraften, marknaden och därmed tillväxten för små och medelstora företag som producerar biobaserade produkter och tjänster.

Projeket skall öppna för flere grenseoverskridende partnerskap der målet er å fullføre utviklingen av en biobasert økonomi. Regionen skal bli internasjonalt kjent og profilert som en offensiv utviklingsaktør for bioekonomi. Aktiviteter skall genomföras för att:

Stödja det regionala ledarskapet för utveckling av bioekonomin genom för att ha resurser för att verka på alla nivåer av innovationssystemet, från analyser, omvärldsanalyser, visioner och strategier till policypåverkan, testbäddar, investeringar, marknader och innovationer. Av särskild vikt är att bioekonomi kommuniceras på ett tydligt och kraftfullt sätt både inom samverkande regioner och internationellt.

Stödja pågående och kommande analys- och strategiarbete för bioekonomi så att det stärks i deltagande regioner och harmoniserar bättre mellan dem och så att arbete därmed får större genomslag och bättre utväxling.

Utveckla metoder och processer för innovationssystemets aktörer som leder till fler innovationer och ökad konkurrenskraft bland SME. En central uppgift är att utveckla befintliga demonstrationsmiljöer och sätta upp nya. Dessa miljöer får en roll att synliggöra och konkretisera regionens styrkor inom kommersialisering och på nationell och internationell nivå attrahera riskkapital och kompetens.

Stödja arbetet med å øke bestillerkompetansen i offentlig upphandling i riktning mot att ersätta fossilbaserte produkter og tjenester med nye alternativer basert på biomasse fra skogen. Stödja samverkan mellan aktörer i värdekedjor för bioekonomi genom att driva nätverk, ordna seminarier och koppla samman forskare i olika miljöer med näringslivet.

2 Abstract

The project The Bioeconomy Region is designed considering to be a strategic resource for leadership of the bio-economy innovation system in each region and for the whole of the Central Scandinavian region to project involves.

The aim of the project is to contribute to the business and public actors in The Bioeconomy Region started with the conversion of production processes and product portfolios resulting from tomorrow's needs of new biomaterials and renewable bioenergy. The project will help to increase the amount of strong innovation from SMEs within the field of bioeconomy branches.

The goal is that the project will enhance the international competitiveness, market and growth of small and medium-sized enterprises that produce bio-based products and services.

The project would open up for multiple shell cross-border partnerships where the aim is to complete the development of a bio-based economy. The region is to become internationally known and profiled as a bullish development operator for the bio-economy.

Activities shall be made to:

Support the regional leadership for the development of the bio-economy, to have the resources to operate at all levels of the innovation system, from analysis, situational analyses, visions and strategies for policy impact, testbeds, investments, markets and innovation. Of particular importance is that the bio-economy is communicated on a strategic and powerful way both within the collaborating regions and internationally.

Support ongoing and future analysis and strategy of bio-economy so that it is strengthened in the participating regions and harmonizes better between them and so that strategies, greater impact and better gearing.

Develop methods and processes of innovation system actors, leading to more innovation and greater competitiveness among SMEs. A key task is to develop existing demonstration environments and put up new ones.

Support efforts to improve client expertise in public procurement towards replacing fossil-based products and services with new options based on biomass from the forest.

Support collaboration between stakeholders in the value chain for the bio-economy by promoting networking, organizing seminars and linking researchers in different environments with the industry.

3 Omvärlds- och problemanalys

Europa står inför ett aldrig tidigare skådat och ohållbart utnyttjande av sina naturresurser och betydande och kanske irreversibla förändringar av sitt klimat och en fortsatt förlust av biologisk mångfald som hotar stabiliteten av de levande system som den är beroende av. Detta förvärras av en världsbefolkning som förväntas öka med över 30 % under de närmaste 40 åren, från 7 miljarder 2012 till över 9 miljarder 2050. En ökning med 70% av världens livsmedelsförsörjning beräknar man krävas för att världens befolkning 2050 inte ska svälta.

Klimatförändringarna kommer att ha en inverkan på produktionssystemen, inom såväl jordbruk som skogsbruk, fiske och vattenbruk. En övergång behövs till en optimal användning av förnybara biologiska resurser. Fokus måste vara en mer hållbar produktion av mat, fibrer och andra biobaserade produkter med mindre miljöpåverkan och minskade utsläpp av växthusgaser. För att

bibehålla sin konkurrenskraft, kommer Europa att behöva säkerställa en tillräcklig försörjning av råvaror, energi och industriprodukter utan att vara så beroende av fossila resurser. Biologiska resurser och ekosystem skulle kunna användas i en mer hållbar, effektiv och integrerat sätt.

Att få bukt med dessa komplexa och sammanlänkade utmaningar krävs forskning och innovation för att nå snabba, samordnade och hållbara förändringar vad gäller livsstil och resursanvändning som sträcker sig över alla nivåer i samhället och ekonomin. Kunskapsinhämtning och omvärldsanalys är en viktig faktor för att höja innovationsgraden i företagen. Genom att utveckla företagens innovationsförmåga stärks inte bara företagen utan även tillväxtpotentialen i programområdet. Valfärden och välbefinnandet för Europas medborgare och framtida generationer kommer att vara beroende av hur den nödvändiga omvandlingen sker. EU:s strategi för hållbar bioekonomi är inriktad på tre huvuddelar: utveckla nya tekniker och processer för bioekonomin, utveckla marknaderna och konkurrenskraften i bioekonomisektorer och uppmana beslutsfattare och berörda parter att fördjupa samarbetet.

3.1 *Bioekonomi är en nyckelfaktor*

För att klara dessa utmaningar måste Europa radikalt ändra sin strategi för att främja hållbar produktion av förnybara resurser från mark, fiske och vattenbruk och deras omvandling till livsmedel, foder, fiber, biobaserade produkter och bioenergi, med växande ny arbetstillfällen och industrier samt konsumtion, bearbetning, lagring, återvinning och deponering av biologiska resurser. I Europa 2020-strategin anges att bioekonomin är en nyckelfaktor för smart och miljövänlig tillväxt i Europa. Framsteg inom bioekonomiforskningen och spridningen av innovationer kommer att göra det möjligt för Europa att förbättra förvaltningen av sina förnybara biologiska resurser och öppna nya och diversifierade marknader i livsmedels- och biobaserade produkter.

Bioekonomi kan definieras som "all ekonomisk aktivitet baserat på omvandling av biologiska resurser från land, vatten och hav till högvärdiga produkter av mat, material och energi". Detta är i huvudsak förenligt med den definition som EU-kommissionen använde 2012 när strategin "A bioeconomy for Europe" skrevs. De branscher som omfattas enligt denna definition är först de tradisjonelle (100 %) biobaserte sektorer så som jordbruk, hagebruk, skogbruk, sagbruk, matindustri, fiskerier, papper- och celluloseindustri och sedan de nye biobaserte sektorer som bioenerginæringen, næringer hvor bioteknologi (biokjemi, genetikk, etc) er. Fokus i en slik definisjon er på industriell og produktorientert virksomhet, inklusive tjenesteyting som forutsetning i produktutvikling og produksjon.

3.2 *Att skapa arbetstillfällen och upprätthålla den europeiska konkurrenskraften*

EU:s bioekonomisektorer har en årlig omsättning på 2 biljoner euro och står för över 22 miljoner arbetstillfällen och sysselsätter cirka 9 % av arbetskraften. För att vara fortsatt konkurrenskraftiga och upprätthålla arbetstillfällen mot bakgrund av stora samhällsförändringar och växande marknader i utvecklingsländerna behöver de europeiska bioekonomisektorerna vara innovativa och diversifiera ännu mera. Betydande tillväxt förväntas komma från hållbar primärproduktion, livsmedelsbearbetning och industriell bioteknik och bioraffinaderier, vilka leder till nya biobaserade industrier, omvandlar existerande sådana och öppnar upp nya marknader för biobaserade produkter. Nya högkvalificerade arbeten och utbildningsalternativ behöver utvecklas för att uppfylla efterfrågan på arbetskraft inom dessa industrier samt inom jordbruk, skogsbruk, fiske och vattenbruk.

3.3 **Starka drivkrafter i Interregområdet Norge-Sverige**

EU-kommissionen lade i december 2015 fram ett paket för cirkulär ekonomi med bäring även på bioekonomi. "Stakeholders Manifesto for the Bioeconomy in Europe", är en sorts färdplan för den nya bioekonomistategin som kommissionen håller på att ta fram. EU-kommissionens yttersta ansvarige är John Bell har sagt att: *"The shift to a European bioeconomy is now irreversible and this transition will now accelerate after the COP21"*. Nederländerna drev frågan om bioekonomi hårt under sitt ordförandeskap första halvåret 2016.

Det finns uttalade förväntningar från EU-kommissionen att nationer och regioner ska ta fram strategier för bioekonomi. Bioekonomi är därmed ett högst aktuellt utvecklingsområde i Norden och i Europa men också globalt och ses som en bra lösning på många samhällsutmaningar. Norge har lagt fast en bioekonomisk strategi som ska öka värdeskapandet, ge ny arbetstillfällen, minska klimatutsläppen och ge en mer effektiv och lönsam användning av naturresurserna. Strategin slår fast att det är nödvändigt med ökad produktion av förnybara resurser från skogs- och jordbruk, samt ett bättre utnyttjande av råvaror för att ta till vara bioekonomins möjligheter. Det behövs samtidigt ett nära samspel mellan produktion av råvaror, forskning, teknisk utveckling och processindustrin för att möta utmaningar i framtiden". Ett samspel över landsgränser, mellan olika sektorer, branscher och fackområden.

Svenska regeringen tar fram en agenda för bioekonomi som är inriktad på innovationer av produkter med höga förädlingsvärden. Svenska regioner, på initiativ från Region Värmland, håller på att organisera ett nationellt nätverk för bioekonomi. EU-kommissionen har bjudit in Europas regioner att ta fram FoU-strategier för smart specialisering, RIS3 (Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation). Region Värmland har antagit en sådan. Skogsbaserad bioekonomi är den specialisering som har högst prioritet. Østfold är i färd med att ta fram en RIS3. Akershus, Hedmark och Oppland arbetar också med liknande processer. I regionerna finns det eller håller det på att skapas nya tydliga mål och strategier för utvecklingen mot en bioekonomi.

Prosjektet vil spesielt rette seg mot samarbeide mellom företag, testbæddsmiljøer og offentlige aktører, utøke marknaden regionalt på tvers av fylkes- og nasjonsgrenser og øke innovasjonsførmågen hos foretagen. Det finns också goda förutsättningar för en stark ekonomisk tillväxt inom bioekonomi. Stora investeringar i biobaserade industriproduktion sker utanför Sverige och Norge. Skogsnäringen i Sverige och Norge driver tillväxt i världens bioekonomi. Gemensamt har Sverige och Norge stora förutsättningar för välutvecklad bioekonomisk produktion genom den väl fungerade infrastrukturen, mycket bioråvaror i form av skog och land och kompetensen för hur det hanteras samt god kunskap och starka akademiska miljöer. Sverige och Norge har tydliga politiska målsättningar och skapar nu nationella strategier och handlingsplaner för att förverkliga visionerna. På veien mot det grønne skiftet vil bioøkonomien være et bærende element for Europas økonomi. Her kan jordbruk, fiske, hav-skog og trenæringen, spille en nøkkelrolle. Det finns stor utvecklingspotential på regional nivå och inte minst i den gränsregion som Värmland, Østfold, Akershus, Hedmark och Oppland utgör. Stora värden i att förädla biobaserade råvaror till högvärdiga produkter står att finna men insatser i att synliggöra begreppet bioekonomi såväl som att öka både marknaden och innovationerna inom området är nödvändiga för att påskynda utvecklingen. Det er et ønske om at regionen på tvers av grensene, blir en fremtredende internasjonal konkurransedyktig region innenfor bioøkonomi med innovationer og foretagsamhet samt biobaserade produkter och tjänster som bas. Inre Skandinaviens, inklusive Østfold har goda förutsättningar för en stark tillväxt inom bioekonomi om FoU-resurser, industri, offentlig sektor kan få att samspela med omvärldsfaktorer på ett ännu effektivare sätt.

Regionerna Värmland och Dalarna i Sverige samt regionerna Östfold, Akershus, Hedmarks och Opplands Fylkeskommuner i Norge tar tillsammans med Papaer Province ett gemensamt initiativ till ett Interregprojekt för att skapa förutsättningar för att utveckla en stark bioekonomi i den gemensamma regionen.

3.4 Problemanalys

Det finns ett kunskapsglapp i hela samhället om vad bioekonomi är och hur verksamheter inom bioekonomin har möjligheter att skapa regional tillväxt. Vid tex upphandling och eller beställning av nya produkter och tjänster inom både näringsliv och offentlig sektor finns ett behov av att sammanföra och formulera krav från kund och möjligheter hos leverantörer att ta fram produkter som kan framställas från råvaror med biologiskt ursprung och på så sätt ersätta fossilberoende produkter. Forskning genererar lösningar som kan bli nya produkter. Närmare kontakt med marknaden och ökat samarbete med entreprenörer skulle kunna bidra till att fler forskningsresultat nyttiggjordes. Bioekonomins betydelse och genomslagskraft på såväl tillväxt som klimatpåverkande emissioner behöver alltså tydliggöras och visualiseras.

En framgångsfaktor för hög innovationstakt är en förmåga att snabbt och träffsäkert kunna tillverka små pilotserier för affärstest på marknaden. Idag begränsas ofta den möjligheten av höga kostnaderna förknippade med pilotproduktion. Väl utformade demonstrationsmiljöer eller testbäddsmiljöer är viktiga genom att agera produktionsanläggningar för tillverkning av initiala test- och pilotserier, vilket både skulle stärka lokal företags innovationstakt, men även attrahera internationell verksamhet. Genom utökad samverkan över gränserna ges en mycket bred tillgång på både kompetens, samt förverkligingsförmåga till lägre kostnader för existerande och nya företag i Sverige och Norge.

Vägen att ta en produkt till marknaden, för att göra nytta, är mycket längre, dyrare och svårare än många tror, vilket gör att många innovationer inte kommersialiseras och att företag begränsar sin tekniska utveckling till områden med låg affärsrisk, oftast i form av produktutveckling av existerande teknik.

Inom området skoglig bioekonomi finns det i regionen många välkända industriföretag med starka internationella affärsnätverk, men där företagen, pga. av sin storlek, och krav på struktur, ofta har det svårt att bedriva intern innovationsverksamhet utanför sin direkta kärnkompetens. Storföretagens innovationsstrategier kännetecknas ofta av en kombination av, en egen smal teknisk utveckling, kombinerat med uppköp av externa innovationer, ofta i form av köp av hela teknik- eller innovationsföretag. Då innovationsföretagen normalt ska integreras i existerande affärsnätverk, är kraven höga att all teknik-, projekt- och affärsrisk är eliminerad innan uppköp är intressant/möjligt, dvs normalt efter att antal bekräftade kundaffärer. SME-företag har en stor potential till innovationskraft då de ofta ser lösningar på reella problem som återfinns på många ställen både nationellt och internationellt. Bolagen har dock mycket svårt att själva kommersialisera ny teknik då det både saknas resurser och förmåga att driva innovationsprojekt, samt att det finns stor risk för förlorat fokus på den befintliga affären. För att tillämpa innovationskraft inom SME-företag är det därför centralt med ett väl fungerande innovationssystem som effektivt kan hantera avknoppning av innovationer till start-up företag.

Idag finns ett behov att effektivt kunna utföra kommersialisering av innovationer utanför de klassiska storbolagen, och då ofta med stöd av externt kapital och resurser för att dela riskerna. Detta gäller särskilt gäller mindre och mellanstora företag (SME), men även större företag som ser start-up-företag som en källa för uppköp av "färdiga och verifierade innovationer".

Kunskapshöjden inom biobaserade material och stora antalet av biomaterialtillverkare öppnar även för en ny typ av företag som användare av de nya materialen (i både enklare och avancerade tillämpningar) med fokus på att bygga höga förädlingsvärden och marknadsposition utifrån gröna egenskaper. Innovationsförmågan hämmas också av ett normativt tänkande vad gäller genus och mångfald. Därför skulle en ökad öppenhet kring mångfald gynna innovationsförmågan. En central del i utvecklingen av bioekonomin är att med nya innovationer ersätta fossil råvara med biobaserad råvara. Idag kännetecknas branschen av hög medelålder med manlig dominans och ofta med både låg kunskap och svagt intresse för mjuka värden. För att säkerställa en ledande position för regionen inom kommersialisering är det därför viktigt att det skapas ett jämställt flöde av entreprenörer och affärsutvecklare till företagen som kommersiellt kan tillvarata moderna kundgruppers behov, utifrån både manliga och kvinnliga kundperspektiv.

Projektet The Bioeconomy Region har en utmaning i att få företag, organisationer och marknader i området att samverka. En framgång med detta skapar unika möjligheter att utmärka sig som en världsledande region inom bioekonomi. Detta möjliggör för både stora och små företag att hitta nya samarbetspartners, utveckla nya värdekedjor och marknader, få hjälp med att ta fram nya innovationer och hitta nya kunder både i och utanför regionen. Projektet kommer på så sätt att medverka till en starkare tillväxt inom bioekonomin men också bidra till övergången till ett fossilfritt samhälle.

3.5 Behov av miljöer för testbäddar, inkubatorer och marknadsföring

En nyckel för hög innovationstakt är en förmåga att snabbt och träffsäkert kunna tillverka små pilotserier för affärstest på marknaden. Idag begränsas ofta den agila förmågan genom de höga kostnaderna förknippade med pilotproduktion. Väl utformade inkubatorer, demonstrationsmiljöer eller testbäddsmiljöer är viktiga genom att agera produktionsanläggningar för tillverkning av initiala test- och pilotserier, vilket både skulle stärka lokal företags innovationstakt, men även attrahera internationell verksamhet. Genom utökad samverkan över gränserna ges en mycket bred tillgång på både kompetens, samt agil förverkligingsförmåga till minimala kostnader för existerande och nya företag både i Sverige och i Norge.

I syfte att skapa en framgångsrik innovationsmiljö finns två huvuddelar:

1. Ett internationellt ledande innovationssystem för kommersialisering av innovationer där Inre Skandinavien ses som en helhet, med gemensam marknad, starka FoU-miljöer, stark rekryteringsbas av affärs-, teknik-, och entreprenörskompetens, samt strukturerat finansieringsnätverk.
2. Proaktiva innovationsnav runt demonstrations- och forskningsmiljöer (s.k. testbäddsmiljöer) för spridande av kunskap spridande av spetskunskap, teknik, och innovationer för tillämpning och ökad innovationstakt i existerande SME-företag med fokus på grön energi, gröna förpackningar samt gröna konstruktionsmaterial.

3.6 Gränsregionalt mervärde

3.6.1 Gränsen som resurs

Tre stora utmaningar som projektet skall arbeta med är klimat- och miljöfrågan, kunskapsbrist samt förbättrat innovationssystemet för små och mellanstora företag. Dessa utmaningar är

gemensamma för alla ingående regioner och genom att utveckla ett lärande mellan länderna inom bioekonomi kan gränsen utnyttjas som en resurs. Bioekonomi innebär ett nytt ekonomisk tänkande där klimatfrågan är central. Positiva effekter på klimatproblemet erhålls genom att gå över till biobaserade material. Om projektet lyckas lösa den utmaningen genom att öka kunskapen och innovationerna för mer biobaserade produkter kan vi alltså sammantaget få bra effekter på både klimatfrågan, företagandet och tillväxten. Projektet bidrar också till implementeringen av Östersjöstrategin som kräver samarbete mellan två länder i Östersjöregionen, Sverige och Norge.

3.6.2 Utnyttjandet av kritisk massa

Ett av projektets gränsregionala mervärden är att företagen få tillgång till en större marknad. Samverkan mellan Sverige och Norge i de regioner som ansökan omfattar får stor betydelse genom en ökad tillgång till kompetens, kunskap och teknologi som underlättar realisering av innovationer. Genom samarbete mellan företag och andra aktörer över gränsen ska fler företag också våga ta steget ut på internationella marknader. Projektet skapar även plattformar för ett ökat samarbete i större gemensamma projekt tex i H2020.

Vi ger nedan två exempel på samarbeten i nya värdekedjor som kan uppstå:

Exempel 1. Förpackningsindustrin samarbetar dåligt med livsmedelsindustrin.

Idag är Värmland världsledande inom pappers-, massatillverkning med ett fokus på förpackningsindustrin. Klusterorganisationen Paper Province samlar storföretag, SME, forskning, utbildning och samhälle runt skogsbaserad bioekonomi. Inom området finns en hel närings- och forskningsstruktur av SME-företag med spetskompetens och avancerade demonstrationsmiljöer. Gemensamt är att de har fokus på existerande värdekedjor inom vätskekartong med fokus på svenska kunder.

I Norge finns en världsledande livsmedelsindustri med många SME-företag med behov av smarta förpackningar som skall möta morgondagens behov för en hållbar matproduktion.

Gemensamt för SME-företagen är att de normalt jobbar snävt inom existerande näringslivsnätverk. Detta gör att t.ex innovationskraften begränsas av brist på krävande nya förpackningskunder i Sverige, och på norska sidan av brist på förpackningskompetens. Genom projektet skapas förutsättningar för företag, på SME-nivå, att enkelt arbeta tvärs över värdekedjor för att utveckla bärkraftiga innovationer.

Exempel 2. En utmaning är att skogsindustrin samarbetar idag inte med den norska gas och oljeindustrin.

En stor del av utvecklingen till ett bioekonomiskt samhälle är starkt länkad till själva utbytet av oljeråvara i existerande produkter/värdekedjor till biobaserad råvara. Kombinationen av Norges djupa erfarenhet inom oljeindustri, tillsammans med den svenska skogsindustrin och dess maskinindustri, skapar unika grundförutsättningar för att kraftfullt etablera ledande affärsverksamheter inom det växande området runt industriellt tillämpad bioekonomi i gränslandet mellan skog- och petroleumindustri.

Ett problem idag är att SME- och innovationsföretag ofta bara besitter en del av nätverket, vilket ofta gör att tekniken har mycket svårt att nå marknaden, eller utveckling sker utifrån fel kundbehov. Med samarbetet ges mindre företag möjlighet att nå kors värdekedjor för att snabbt nå t.ex. första kunden.

3.6.3 Överbrygga gränshinder

Genom ökade internationella kontakter och kunskapsutbyte kan regionen marknadsföras som en framstående bioekonomiregion. Det skapar nya mötesplatser och nätverk för FOU, näringsliv och offentlig sektor som ger möjlighet till utveckling av nya lösningar. Projektet omfattar åtgärder för att överbrygga gränsregionala problem och utmaningar som kan uppstå i samband med utveckling av nya metoder och företagsetableringar.

3.7 Kopplingar till det regionala näringslivet

Regionen skall vara det naturliga valet för start-up företag, SME-företag samt etablerade industrikoncerner att etablera verksamheter för innovationer i kommersialiseringsfas utifrån en starkt affärsdriven miljö med strukturer och nätverk för samarbeten och utbyten mellan både små innovativa företag och etablerade storföretag. Projektet tar därmed sin utgångspunkt i de olika förutsättningar för bioekonomi som finns i de ingående fylkena och regionerna utan att utesluta någon speciell inriktning. Det finns goda möjligheter att utveckla både agrar och marin bioekonomi men den skogliga inriktningen är dock något som förenar området starkt och som kommer att prioriteras i projektet.

4 Förutsättningar, bakgrund, syfte, mål och effekter

4.1 Bakgrund och förutsättningar

Projektet The Bioeconomy Region är ett samverkansprojekt för innovasjonssystem som skall stödja SME (Små och medelstora företag) i Sverige och Norge med utgångspunkt och fokus på skogsbaserad bioekonomi.

Ansökan görs inom ramen för den europeiska regionala utvecklingsfonden Interreg Sverige-Norge 2014-2020 i insatsområdet små och mellanstora företag med investeringsprioriteten att dels stödja kapacitet för SME att växa på regionala, nationella och internationella marknader samt dels att stärka och stimulera innovationsprocesser inom skogssektorn. Med små och medelstora företag (SME) avses i denna ansökan fristående företag och/eller företag som tillsammans med partnerföretag eller anknutna företag har

1. Färre än 250 anställda och
2. Antingen en årsomsättning som motsvarar högst 50 miljoner Euro eller en balansomslutning som motsvarar högst 43 miljoner Euro per år.

Projektet fokuserar på den skogliga inriktningen där gemensamma förutsättningar förenar området över landsgränsen men kan också skapa effekter på andra branscher, exempelvis både agrar och marin bioekonomi eller verkstadsindustri.

I Sverige domineras bioekonomin av skogen, enligt en färsk rapport från Tillväxtanalys och det finns en stor potential att öka användningen av biomassa för användning inom bioekonomin. På kort sikt är det framförallt användningen av trä inom bygg och tillverkning som kan öka snabbt. På längre sikt är det att ersätta produkter som idag är gjorda av fossilt material med biobaserade råvaror som är den stora potentialen.

I Norge har store ressurser innen bioøkonomi hvor blå og grønn sektor er viktige. Innen grønn sektor er landbruk og skogbruk store og viktige sektorer. Den nylig fremlagte nasjonale bioøkonomistrategien viser en verdiskaping på 29 milliarder NOK innen primærleddet i landbruk og i tremekanisk industri. Bioøkonomistrategien legger stort fokus på mulighetene som ligger innen bioøkonomien fremover. Både regionalt og nasjonalt i Norge satses det betydelig og det legges betydelige midler til rådighet for å sikre en økt forskning og utvikling innen bioøkonomi.

Prosjektet ingår i ett övergripande samarbeide med mål att göra Inre Skandinavien till den internationellt ledande regionen för innovationer inom biobaserade produkter och tjänster, där innovationskraften i SME-företagen är en central del. Genom projektet skapas en strategisk resurs för ledarskap, dels för hela den centrala skandinaviska regionen samt i respektive delregion. Skogsbranschens SME-företag, kännetecknas av att arbeta nära industrin som helhet och besitter ofta förmågan till att snabbt realisera innovationer inom relevanta problemområden, men saknar kommersialiseringsförmåga. Regionen skall vara det naturliga valet för start-up företag, SME-företag samt etablerade industrikoncerner att etablera verksamheter för innovationer utifrån en starkt affärsdriven miljö med strukturer och nätverk för samarbeten och utbyten mellan både små innovativa företag och etablerade storföretag.

SMEs som har utviklet eller vil utvikle nye produkter, material och tjänster som idag är beroende av fossila råvaror till sådana som istället baseras på biobaserade råvaror, har behov for et lett tilgjengelig marked. Prosjektet skal øke konkurransekraften for små og mellomstore bedrifter ved å legge til rette for et større hjemmemarked for biobaserte produkter og tjenester, og støtte bedriftene ved å teste ut et krevende eksportmarked. Med sterke kluster inom skogsindustriell virksomhet, omfattande och delvis outnyttjade skogliga tillgångar, en stark bas av leverantörsföretag, verkstadsindustri, konsultföretag samt en forsknings och utvecklingsmiljö som prioriterar bioekonomi, är det många faktorer som talar för att ökande tillväxt är möjlig att uppnå.

4.2 Syfte med projektet

Syftet med projektet är att bidra till att näringsliv och offentliga aktörer i The Bioeconomy Region kommer igång med den omställning av produktionsprocesser och produktportföljer som följer av morgondagens behov av nya biomaterial och förnybar bioenergi. Projektet skall bidra till att öka kommersialiseringen av starka innovationer från SME-företag genom aktiv tillämpning av regionens samlade affärsmässiga styrka inom skoglig bioekonomi i form av ledande internationella affärsnätverk, anläggningar, leverantörer tillsammans med spetskompetens från akademi och testbäddar.

Ur ett internationellt perspektiv är syftet att regionen skall vara det självklara valet för investerare, företag och innovatörer att förlägga investeringar och verksamhet för kommersialisering inom området skoglig bioekonomi. Projektet skall lägga grunden för en stark industriposition och en kostnadseffektiv samt snabb kommersialiseringsförmåga. Projektet ska också bidra till att stödja kapaciteten för SME att växa på regionala, nationella och internationella marknader och att ägna sig åt innovationsprocesser.

4.3 Sökande parter målsättning och roll i projektet

Sökande parter i denna ansökan inom regionala fonden Interreg Sverige-Norge 2014-2020 är Region Värmland, Fylkekommunerna Akershus, Østfold och Hedland-Oppland, Region Dalarna och Paper Province. Målsättningarna för deltagande för de ingående parterna beskrivs nedan.

4.3.1 Prosjektägare

Prosjektägare for projektet är Region Värmland och Akershus Fylkeskommun.

Målsättning för deltagande för Region Värmland:

Värmland har pekat ut bioekonomin som ett mycket starkt utvecklingsområde och målet med att medverka i detta projekt är att den breda satsning som strategierna för Värmland vill åstadkomma skall få bättre förutsättningar att lyckas. Värmland vill därmed verkställa och genomföra de åtgärder som kan förflytta hela regionen närmare en bioekonomi och tillsammans med Norge och Dalarna göra hela regionen till en ledande region för innovation och kommersialisering av biobaserade produkter.

Målsättning för deltagande för Akershus Fylkeskommun:

Akershus fylkeskommunes målsetning med å delta i prosjektet er å bidra til å styrke små og mellom store selskaper, som bruker biomasse fra skogen, sin konkurranseevne. Fylkeskommunens mål er at partene i prosjektet i felleskap vil bidra til at det etableres; Regionale nettverk hvor små og mellomstore selskaper kan møte hele verdikjeden innenfor sin bransje såvel som fra andre relaterte bransjer slik at kompetanseoverføring og samarbeid kan styrke regionens næringsliv markedsarenaer som kan forsterke de små og mellomstore selskaperenes markedsadgang regionalt såvel som internasjonalt. Ønske er at regions næringsliv får et større marked såvel som bedre markedskunnskap om regionale såvel som nasjonale og internasjonale muligheter plattformer for samarbeid som kan styrke de små og mellomstore selskaperenes innovasjonsevne herunder felles vekst- og accelerator programmer slik at små og mellomstore selskaper skal kunne få de mest optimal rammevilkår som kan være med til å skape en vekst i verdiskapingen ved bruk av biomasse fra skog og som gjør det mulig å erstatte fossile produkter. Deltakelse i The Bioeconomy Region vil gi Akershus fylkeskommune mulighet til å gjennomføre flere av satsingsområdene i fylkeskommunens bioøkonomi satsing. Arbeidet organiseres innenfor rammene av *”Regional plan for innovasjon og nyskaping for Oslo og Akershus frem mot 2025”*.

4.3.2 Medsökande

Målsättning för deltagande för Östfold Fylkekommun:

For å lykkes i krevende utviklings- og omstillingsprosesser er det avgjørende at bedrifter, kunnskapsmiljøer og offentlige aktører samarbeider både seg imellom og med aktører i andre regioner. Det regionale offentlige virkemiddelapparatet prioriterer utvikling av samarbeid gjennom nettverk og utviklingsprosjekter. For å lykkes med ny verdiskaping basert på biomasse må de ledende fagmiljøene og bredden og variasjonen i næringslivet koples på nye måter. Deltakelse i The Bioeconomy Region vil gi Østfold fylkeskommune mulighet til å gjennomføre flere av satsingsområdene i regional strategi for bioøkonomi vedtatt høsten 2016.

Målsättning för deltagande för Hedmark – Oppland Fylkekommun:

Bidra med kunnskap og kompetanse på områder hvor vi har en sterk posisjon og etablere kontakt med andre miljø som kan styrke denne posisjonen ytterligere. Styrke konkurransekraften til våre næringsklynger/næringsmiljø innenfor skogbasert bioøkonomi og bedrifter, utdanningsinstitusjoner og andre som inngår i disse. Være aktiv diskusjonspartner når det gjelder implementering av utviklingsåtgärder innen bioøkonomi. Ha erfaringsutveksling med andre regioner om etablering og utvikling av trippel-helix-systemer som sikrer økt innovasjon innen bioøkonomi. Videreutvikle i samarbeid med de andre regionene de regionale myndigheters rolle og aktuelle tiltak i forbindelse med biobasert næringsutvikling. The Bioeconomy Region vil gi Oppland og Hedmark fylkeskommuner mulighet til å gjennomføre og bygge opp under flere av satsingsområdene i den foreslåtte regionale strategien for bioøkonomi.

Målsättning för deltagande för Paper Province:

Paper Province målsättning, med projektet är att skapa en grund för ett internationellt starkt affärsnav inom skoglig bioekonomi med fokus på utveckling av existerande och nya SME-företag innebärande:

- Ökad mängd utveckling och kommersialisering av innovationer i regionens SME-företag utifrån dess existerande branschkunskapen och effektiv tillämpning av testbäddar.
- Snabbare expansion på marknaden av nya produkter för SME-företag utifrån en synliggörande/användande av existerande affärsnätverk inom storföretag, andra SME-företag samt relevant branschnätverk (skog, förpackning, olja & gas, kemi etc.)
- Effektivare innovationssystem som effektivt kan stötta nya och existerande SME-företag utifrån branschens speciella behov och regionens samlade förmåga.
- Ökad mängd av nya företag /etableringar i regionen utifrån kommersialisering av innovationer från forskning som bedrivs utanför regionen (både från institut och företag).
- Fler exportsatsningar inom SME-företag utifrån en förstorad och enkelt nåbar "hemmamarknad".
- Ökad och enklare tillgång på investerarkapital för SME- och startup-företag utifrån en affärsmässigt stark och trovärdigare helhet.
- Ökad integration av trämekanisk industri och dess SME-företag inom existerande kluster- och innovationsstödsverksamhet
- En tydlig kommunicerbar innovations- och kommersialiseringsstrategi inom skoglig bioekonomi som kan ligga till grund för framtida näringslivsutveckling.

Målsättning för deltagande för Region Dalarna:

Målsättningen för Region Dalarna är att stärka SME-företagen, genom för effektiv samverkan och utnyttjande av existerande strukturer för innovation, samarbeten och affärsutveckling inom Sverige och Norge.

En central del i målsättningen är expansion av klustret Paper Province till att även omfatta Dalarna där det gemensamma expanderade klustret ligger som bas för samarbete både inom Sverige samt över gränsen.

4.4 Huvudmål

Projektet skall öka den internationella konkurrenskraften, marknaden och därmed tillväxten för små och medelstora företag som producerar biobaserade produkter och tjänster från huvudsakligen skogliga råvaror.

Huvudmålet kan nås genom att öppna för flere grenseoverskridende partnerskap der målet er å fullføre utviklingen av en biobasert økonomi. Regionen skal bli internasjonalt kjent og profilert som en offensiv utviklingsaktør for bioekonomi.

Huvudmålet skall bidra till att stödja kapacitet för SME att växa på regionala, nationella och internationella marknader och att ägna sig åt innovationsprocesser. Huvudmålet bidrar även till att det specifika målet, *"Ökad konkurrenskraft hos företag"*, för Interreg Sverige-Norge 2014-2020 uppnås. Målet med insatsområdet är att öka konkurrenskraften hos små- och medelstora företag genom ökat internationellt samarbete och handel. Att genom t.ex. samverkan och modeller stötta utveckling och växtkraft i företag och branscher med tillväxtpotential.

Tillsammans kommer uppfyllelse av projektets huvudmål och programmets insatsmål få stor betydelse för att skapa nya arbetstillfällen inom den grönsa sektorn och därmed levande regioner som stimulerar kommersialisering av ny kunskap och teknologi.

4.5 Arbetspaketenas roll för innovationssystem

För att en innovation eller ett patent skall kunna bidra till ett starkare samhälle krävs nästan alltid, att innovationen görs till något som en användare kan köpa, och att det etableras en kommersiell leverantör som kan garantera och ta ansvar för funktionen.

”Ett innovationssystem avser ett nätverk av individer och organisationer inom forskning, näringsliv och offentlig verksamhet där ny teknik och kunskap produceras, sprids och används och de strukturer som syftar till att öka idéflödet samt till att stimulera processen att omvandla idéer till mervärden”.¹

Innovationsprocessen inför lyckad marknadsetablering av en innovation omfattar utveckling i testbäddsmiljö samt stöd via inkubator för att underlätta nystartande av företags väg i frågor kring t ex marknad, tillväxt och lönsamhet. Innovationsprocessen är den process som börjar med en idé och slutar med en innovation. I innovationsprocessen finns ett innovationssystem bestående av individer och organisationer inom forskning, näringsliv och offentlig verksamhet som i samspel utvecklar idéer för att skapa mervärden genom nya produkter, tjänster, processer eller tillämpningar. Innovationssystem är också de strukturer som syftar till att öka idéflödet samt till att stimulera processen att omvandla idéer till innovationer. Det kan handla om insatser för att utveckla gränssnitt mot andra regioners innovationssystem och aktörer, att lära av andra - omvärldsspaning, kommunikation av t ex policys på nationell och europeisk nivå, att kraftsamla för större investeringar och att samla stora, ibland internationella kund- eller beställargrupper för upphandling av produkter som är sprungna ur innovationssystemet. Särskilt viktigt kan det vara för små- och medelstora företag att ha tillgång till ett effektivt och väl fungerande innovationssystem.

Sammanställningen i tabell 2, nedan visar schematiskt hur de olika arbetspaketen hanterar de resurser som ett innovationssystem kräver. AP 1. Regionalt ledarskap för bioekonomi har sammantaget störst betydelse bland arbetspaketen för att utöva ett systemiskt ledarskap för bioekonomin i regionen. Det är från det arbetspaketet som det strategiska kommunikationsarbetet skall göras. När det gäller uppdraget att hantera gränssnitt mellan organisationer spelar AP 5 en stor roll. För att utveckla strategier och visioner spelar AP 2 den viktigaste rollen medan AP 4 svarar för att arbeta med efterfrågan. AP 3 hanterar det konkreta innovationsarbetet och skapar den attraktiva testbäddsmiljön som är nödvändig.

¹ Hämtat ur Region Värmlands innovationsstrategi för Smart Specialisering (VRIS3)

Tabell 1. Sammanställning av betydelse för systemisk ledning för respektive arbetspaket. Mörk nyans innebär högst betydelse och ljusast lägst.

	Hanterar gränssnitt mellan organisationer	Bygga och organisera innovationssystem	En plattform för lärande och experimenterande	Inneha infrastruktur för strategisk information	Utveckla strategier och visioner	Artikulera efterfrågan
AP 1. Regionalt ledarskap för bioekonomi						
AP 2. Strategier och analyser för bioekonomi						
AP 3. Innovation och demonstration						
AP 4. Tillgång till större marknader						
AP 5. Nätverk för starkare konkurrenskraft						

	Lägst betydelse
	Medelstor betydelse
	Högst betydelse

4.5.1 Bioekonomin som innovationssystem

En förstärkning av innovationssystemet och därmed innovationskraften inom bioekonomiområdet är en förutsättning för ökat värdeskapande i form av varor och tjänster och en avgörande förutsättning för att påskynda omställningen till en i huvudsak biobaserad och cirkulär ekonomi. Fler innovationer inklusive nya affärsmodeller ger möjligheter för tillväxt i befintliga SME-företag och etablering av nya. Samtidigt bidrar detta till en transformation till en mer hållbar samhällsekonomi där allt fler jobb blir "gröna" på en marknad med ökad efterfrågan på hållbart värdeskapande. Viktiga förutsättningar för att stärka innovationssystemet är att befintliga aktörer utvecklas, det tillkommer nya och att aktörerna länkas samman så att ny och befintlig kunskap kommer in i entreprenöriella sammanhang där nya och befintliga företag finns.

4.5.2 Bioekonomins potential

Bioekonomin har i Sverige under 2014 ha stått för 7,1 procent av totalt förädlingsvärde, 11,3 procent av den totala omsättningen och 22,9 procent av den totala varuexporten. Förädlingsvärdet motsvarar ca 250 miljarder kr. Antalet sysselsatta/anställda var nästan 350 000 vilket motsvarar 7,3 procent av den totala sysselsättningen². I Norge sysselsätter tradisjonelle biobaserte næringer om lag 140 000 personer, dvs 5 % av den totale arbeidskraften, og har en

² Statistiska Centralbyrån juli 2016

årlig omsetning på om lag 350 miljarder kroner. Samlet verdiskaping for disse næringene i Norge er på omlag 100 miljarder kroner tilsvarende 5 % av verdiskapingen i fastlands-Norge.³

I en rapport har tagits fram av Stockholm Environment Institute (SEI) i samarbete med Skogsindustrierna målas fyra olika scenarier år 2050 upp för bioekonomin. Gemensamt för alla framtidsbilderna är att efterfrågan på bioråvara växer till det dubbla. Potentiellt skulle alltså den svenska bioekonomin i alla scenarior kunna växa från dagens dryga 5 % av BNP till att utgöra mer än 10-15 % av en svensk framtida ekonomi och skulle därmed representera ett förädlingsvärde på mellan 500-1000 miljarder kronor. De stora bioekonomiska tillskotten står att finna i trävaru- och byggsektorn, biodrivmedels- och kemisektorn, men också till viss del i textilsektorn och material(komposit)-sektorerna enligt scenariobeskrivningarna.

Utgångsläget i Sverige är dagens situation där det årligen används drygt 80 miljoner m³sk träråvara från skogen. Varje år växer det dessutom upp ytterligare runt 20 miljoner m³sk på skogsmark tillgänglig för produktion. Detta adderas till det befintliga virkesförrådet som sedan några år överstiger 3000 miljoner m³sk. Knappt hälften av det virke som avverkas används idag i den trämekaniska industrin. Produkterna blir ofta byggvaror av olika slag som i hög grad går på export. Den andra knappa hälften som avverkas används av massa- och pappersindustrin vars produkter i än högre utsträckning exporteras. De olika industrisektorerna använder också varandras restprodukter. Flis från sågverken används i massaindustrin och i slutändan används biprodukterna till bioenergi, antingen internt eller i (kraft)värmeverk. Den kemiska massaindustrin utvinner stora mängder energi ur biströmmar i processerna. Ifall det fanns billig energi att tillgå från annat håll och mer utvecklade processer för att öka värdeskapandet från biprodukter skulle dock mer av träråvaran kunna omvandlas till produkter.

En övergripande målsättning i såväl Norge, Sverige som i regionen är att bioekonomin ska uppnå större kritisk massa för marknader och produktion, att inköpare och konsumenter gör mer klimatrelaterade köp. För att nå detta mål är en större marknad för biobaserade produkter nödvändig samt att öka kunskapen hos inköpare i offentlig upphandling. Utvecklingen bör starta i att hemmamarknader blir större genom att samla stora beställargrupper, som exempelvis genom detta projekt. Bioekonomin bidrar starkt till att skapa möjlighet att gå från fossilberoende till biobaserad ekonomi med effektivare resursanvändning i samhället, lägre klimatgasutsläpp och fossilfria transporter före 2030.

4.5.3 Kommunikationsstrategi för The Bioeconomy Region

Genom projektet kan hela regionen marknadsföras som en framstående internationellt erkänd region inom bioekonomi med stark profilering av testbäddar för nya metoder, produkter och tjänster. Demonstrations- och testbäddsarenorna skall marknadsföras som unika möjligheter för just SME-företag att prova sina innovationer på och i. Regionen skall vara det självklara valet för investerare, SME-företag och innovatörer att förlägga investeringar och verksamhet för kommersialisering inom området skoglig bioekonomi. Fler och starkare företag som tillsammans ligger i framkant att utveckla omställningen till det fossilfria samhället. Att ta fram strategin för denna kommunikation kommer att bli ett viktigt steg i projektets början.

³ Kjente ressurser – uante muligheter. Regjeringens bioøkonomistrategi s. 13

4.6 Målgrupper

Primär målgrupp är i första hand små och medelstora företag samt potentiella företagare inom Inre Skandinavien som kan stärka, förnya, skapa nya affärer utifrån innovationer, och tillämpning av innovationer inom bioekonomi med internationell potential.

Både tjänstemän och beslutsfattare inom de ingående regionerna är också en viktig målgrupp.

Övriga aktörer som har direkt nytta av projektet

Innovationsrådgivare, affärsutvecklare, teknikutvecklingsaktörer, verkstadsföretag, trä- och skogsindustri, skogsägare och skogsbruksföretag, konsulter, designers, forskare och studenter.

4.7 Horisontella kriterier

4.7.1 Påverkan på miljön

Bioekonomi är ett nyckelbegrepp för att beskriva hur transformationen från ett fossilberoende samhälle kan utveckla en ekonomi där basen av råvarorna kommer från biologiskt, förnybart material. Projektet tar utgångspunkt i att omställningsprocessen är viktig för hela samhället dvs både offentlig sektor, näringsliv och civilsamhället. En viktig faktor för framgång i denna omställning är kunskap. Att kommunicera begreppet kommer att vara en bärande del i projektet samtidigt som konkret innovationsarbete kommer att leda till att det finns fler bra produkter och tjänster som ersätter produkter byggda med fossila råvaror. Bioekonomi prioriteras i Europa 2020 målsättningarna som ett konstruktivt och utvecklingsorienterat sätt att möta många samhällsutmaningar på. Sverige och Norge har tydliga politiska målsättningar och skapar nu nationella strategier och handlingsplaner för att förverkliga visionerna. På veien mot det grønne skiftet vil bioøkonomien være et bærende element for Europas økonomi. Her kan jordbruk, fiske, hav-skog og trenæringen, spille en nøkkelrolle. Det finns stor utvecklingspotential på regional nivå och inte minst i den gränsregion som Värmland, Østfold, Akershus, Hedmark och Oppland utgör. Kopplingen till att bioekonomin kan vara en mer hållbar ekonomi och att den kan få stor betydelse även i rurala delar av Europa och bidrar då till en livskraftig utveckling.

En utveckling mot en livskraftig och hållbar bioekonomi kan därmed få stor betydelse för att både minska utsläpp av kemikalier från fossila ämnen och bränslen men också att bromsa växthusgasutsläppen och de negativa effekterna på klimatet.

4.7.2 Påverkan på jämställdhet

Projektet kommer att ha ett genusperspektiv och bli genomföra en genusanalys för att så långt som möjligt bidra till att både kvinnor och mäns innovationer tas tillvara så inga innovationer går till spillo pga stereotyp tänkande kring normer och förutfattade meningar om kön och vem som är innovatör eller entreprenör. Både kvinnors och mäns erfarenheter behövs för en ökad tillväxt.

Arbetet med jämställdhet tar avstamp i de deltagande ländernas nationella jämställdhetsmål. I arbetet med jämställdhetsperspektivet kommer de olika handlingsplanerna för jämställdhet i de olika regionerna att beaktas.

Innovationsförmågan hämmas också av ett normativt tänkande vad gäller genus och mångfald. Därför skulle en ökad öppenhet kring mångfald gynna innovationsförmågan. En central del i utvecklingen av bioekonomin är att med nya innovationer ersätta fossil råvara med biobaserad råvara. Idag kännetecknas branschen av hög medelålder med manlig dominans och ofta med både låg kunskap och svagt intresse för mjuka värden. För att säkerställa en ledande position för

regionen inom kommersialisering är det därför viktigt att det skapas ett jämlikt flöde av entreprenörer och affärsutvecklare till företagen som kommersiellt kan tillvarata moderna kundgruppers behov, utifrån både manliga och kvinnliga kundperspektiv.

Huvudmetoderna i projektet för att skapa ett jämställt flöde av affärskompetens är:
Integration av, i projektet framtagna intressanta affärscase, i högskolornas affärs- och entreprenörsutbildningar, så att branschens bredd synliggörs och intresse för kommersialisering av bioekonomiska innovationer etableras.
Genusanalys kring drivkrafter och hinder för utveckling av entreprenörskap och intresse för affärsutveckling inom bioekonomi.
Användande av jämställda entreprenöriella förebilder i samband med student- och bemanningsaktiviteter.

Region Värmlands handbok för jämlikhet och jämställdhet "Schyst" skall spridas och användas som hjälpmedel i arbetet med projektets kommunikation och kontakt med media. Syftet är att stärka projektets regioner genom att synliggöra både kvinnor och män och lyfta fram berättelser om hur företag och regioner stärks genom en ökad jämställdhet.

Sammansättning av arbetsgrupper, styrgrupper och referensgrupper och val av föreläsare kommer att säkerställa jämställdhetsaspekterna. Stor vikt kommer att läggas vid att projektet kommer både män och kvinnor till del i så hög grad som möjligt och att kvinnor och män får del av projektets resurser i så lika grad som möjligt. All statistik, kartläggning och uppföljning kommer att vara könsuppdelad. Kompetensutveckling inom jämställdhetsområdet kommer att ske fortlöpande i projektet och särskilt i början med fokus på kompetenshöjande åtgärder för styrgruppsledamöter, arbetsgrupp och medsökande och i nästa skede även föreläsare, deltagande företag mfl. Vid upphandling av tjänster kommer jämställdhets perspektiv och kompetens inom jämställdhetsområdet att vara ett krav. I projektbudgeten finns avsatta medel för att ta in aktuell expertis inom området. Projektet kommer bl a att använda sig av inspirationsmaterialet Schyst (www.regionvarmland.se/arbetar/jamstalldhet) som är en handbok och inspiration till en mer jämlik och inkluderande kommunikation vad gäller både ord och bilder.

Genom att arbeta systematiskt med jämställdhetsperspektivet i genomförandet och i planeringen av projektet är förhoppningen att synliggöra problemställningar med ojämställda förhållanden samt att medverka till att bägge könen får större intresse för området bioekonomi och känner sig inkluderade och välkomna i erbjudna miljöer. En annan effekt är att ett ökat inflöde av studenter och entreprenörer av olika kön och ursprung bidrar till en ökad innovationsbredd som leder till produkter och tjänster av biobaserade material som är mer anpassade efter samhällets behov.

4.7.3 Lika möjligheter och icke-diskriminering

Projektet skall verka för att ha en öppen och inbjudande inställning i projektets aktiviteter och mot berörda aktörer. Särskild hänsyn skall tas vid konferenser och sammankomster så att inga grupper av människor känner sig diskriminerade. Därför kommer särskild checklista användas för tex kontroll av lokaler så att inte rörelsehindrade får problem att medverka. Hänsyn med ansvar om likabehandling skall tas vid produktion av publikationer, rapporter, texter i webb, artiklar och filmproduktioner så att diskriminering undviks. Goda exempel ska lyftas fram och projektet ska verka för att integration och mångfald i de olika styr- referens- och arbetsgrupperna. Vid utformandet av aktiviteter skall säkerställas att aktörer, föreläsare, workshopledare och forskning speglar ett samhälle som främjar mångfald.

4.8 Förväntade resultat av projektet

En viktig del av projektets funktion är att det skapar en större gemensam marknad för biobaserade produkter och tjänster som ger möjligheter till fler framför allt små och medelstora företag och ökad sysselsättning.

Inom projekttiden förväntas projektet leda till ett ökat antal innovationer inom SME-företag i området bioekonomi och därmed värdeskapande tillväxt av biobaserade produkter och tjänster inom de gröna näringarna som ger konkurrenskraft till regionen. Om detta skall ske är det nödvändigt med en ökad kompetens om kunddriven innovationsupphandlingar hos både offentliga och privata aktörer. Därför skall projektet inrikta sig på att skapa ökad kunskap och kompetens om bioekonomi hos politiker, innovatörer, företag och slutanvändare.

Projektet inrikta sig på att skapa ökad kunskap och kompetens om bioekonomi hos politiker, innovatörer, SME-företag och slutanvändare. Projektet skall lägga grunden för:

- Ett internationellt ledande innovationssystem för tillväxt och internationalisering av SME företag för kommersialisering av innovationer där Inre Skandinavien ses som en helhet, med gemensam marknad, starka Fol-miljöer, stark rekryteringsbas av affärs-, teknik-, och entreprenörskompetens, samt strukturerat finansieringsnätverk.
- Proaktiva innovationsnav runt demonstrations- och forskningsmiljöer (s.k. testbäddsmiljöer) för spridande av kunskap spridande av spetskunskap, teknik, och innovationer för tillämpning och ökad innovationstakt i existerande SME-företag med fokus på grön energi, gröna förpackningar samt gröna konstruktionsmaterial.

Projektet förväntas ha etablerat mötesplatser och nätverk för näringsliv, forskning och offentlig sektor för att utbyta kunskap och finna gemensamma innovativa lösningar inom området bioekonomi som kan användas av SME-företag för ekonomisk- och affärsmässig utveckling. Det ökade tvärfackliga samarbetet skapar dynamik och förutsättningar för både produkt- och tjänsteinnovationer.

En ökad kännedom internationellt och nationellt om regionen som framstående inom området bioekonomi kommer att skapa gränsöverskridande samarbete för både näringsliv, offentliga aktörer och forskning som förenklar exportsatsningar inom SME-företag utifrån en förstorad och enkelt nåbar "hemmamarknad".

Det ökade samarbetet mellan Sverige och Norge kommer att skapa plattformar för större gemensamma projekt som utgår från SME-företagens behov och potential att utveckla affärsverksamheten inom skoglig bioekonomi.

4.9 Förväntade effekter av projektet på längre sikt

De förväntade effekterna av projektet på längre sikt är att det skall lägga grunden för en stark industriposition och en kostnadseffektiv samt snabb kommersialiseringsförmåga genom att erbjuda kunskap och metoder att tillämpa existerande affärsnätverk för snabb etablering och expansion inte minst inom tjänstefiering. Tillgången på entreprenörer med intresse och kunskap för att göra affärer utifrån gröna värden och ett attraktivt tjänsteperspektiv är avgörande. Nätverk etableras för snabb industriell kommersiell etablering utifrån en stor, tekniskt intresserad, och relevant hemmamarknad i form av anläggningar, maskinleverantörer. Det finns också nätverk för etablering av innovationer och värdeskapande tjänster som skapar värden tvärs över centrala bioekonomiska värdekedjor som petroindustri, skogsindustri, kemiindustri, kraftindustri och drivmedelsindustri samtidigt som demonstrationsmiljöer runt centrala

teknikområden med förmåga till effektiv spridning av resultat och tillämpningskompetens till existerande företag och värdekedjor skapar en internationellt intressant demonstrationsarena för bioekonomi.

Detta förväntas ge långsiktiga effekter såsom:

- Öka värdeskapande tillväxt av biobaserade produkter och tjänster inom de gröna näringarna som ger konkurrenskraft till regionen.
- Ökat antal innovationer inom området bioekonomi.
- En större gemensam marknad för biobaserade produkter och tjänster som ger möjligheter till fler SME-företag och ökad sysselsättning.
- Ökad kunskap och kompetens om bioekonomi hos politiker, innovatörer, SME-företag och slutanvändare.
- Ökad kompetens om kunddriven innovationsupphandling hos offentliga aktörer som gör det möjligt för SME-företag att få tillgång till nya marknader.
- Projektet förväntas ha etablerat mötesplatser och nätverk för SME-företag, storföretag, forskning och offentlig sektor för att utbyta kunskap, och gemensamt samarbete för skapa och kommersialisera innovativa lösningar inom området bioekonomi. Det ökade tvärfackliga samarbetet skapar dynamik och förutsättningar för både produkt- och tjänsteinnovationer.
- Ökad kännedom internationellt och nationellt om SME-företags och innovative bolags möjligheter i regionen inom området bioekonomi.
- Ökat gränsöverskridande samarbete för både näringsliv, offentliga aktörer och forskning. Det ökade samarbetet mellan Sverige och Norge skapar plattformar för större gemensamma projekt tex inom H2020.

4.10 Resultatspridning

Resultatspridning skall först och främst ske både genom befintliga nätverk och genom de som skapas i projektet för både företag och offentliga verksamheter. Projektet skall lägga grunden för en stark industriposition och en kostnadseffektiv samt snabb kommersialiseringsförmåga genom att erbjuda kunskap och metoder för existerande affärsnätverk när det gäller etableringar och expansion inte minst inom tjänstefiering. Tillgången på entreprenörer med intresse och kunskap för att göra affärer utifrån gröna värden och ett attraktivt tjänsteperspektiv är avgörande. Nätverk etableras för snabb industriell kommersiell etablering utifrån en stor, tekniskt intresserad, och relevant hemmamarknad i form av anläggningar och maskinleverantörer. Det finns också nätverk för etablering av innovationer och värdeskapande tjänster. Dessa kan genom resultatspridning skapa värden tvärs över centrala bioekonomiska värdekedjor som petroindustri, skogsindustri, kemiindustri, kraftindustri och drivmedelsindustri. Demonstrationsmiljöer runt centrala teknikområden med förmåga till effektiv spridning av resultat och tillämpningskompetens till existerande företag och värdekedjor skapar en internationellt intressant demonstrationsarena för bioekonomi. En viktig del i projektet är att kunskapsorientera om begreppet bioekonomi. Detta kan särskilt SME-företag dra nytta av som har små resurser för egen kompetensutveckling. Därför satsas stora resurser på kommunikativa insatser och Region Värmland har för avsikt att förutom projektledning anställa en kommunikatör på heltid för projektet. Samtliga tillgängliga media som regionerna tillsammans förfogar över kommer därmed att användas i kommunikationsarbetet.

4.11 Samband med övriga insatser inom bioekonomi

I regionen ligger det flere sentre som har nasjonale roller innenfor bioøkonomi. Dette er blant annet Centre for Research-based Innovation Foods of Norway som ønsker å bruke biomasse fra skog til dyre- og fiskefor. Forskningscenteret for miljøvennlig energi som forsker på bruk av

biomasse fra skog er også tilknyttet Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Begge sentrene samarbeider tett med andre forskningsinstitusjoner og næringsliv nasjonalt såvel som internasjonalt. I Innlandet er Biosmia under utvikling. Biosmia er nasjonalt og regionalt finansiert og skal være et markedsdrevet bioøkonomisenter. BioSmia skal bli en innovasjonsmotor som gjør Innlandet til det foretrukne valget for lokalisering av ny bioindustri. Ny bioindustri vil gi grunnlag for vekst og nye arbeidsplasser i Innlandet. Alle initiativene har fokus på etablering av nye bedrifter og SME'er.

Akershus, Østfold, Hedmark og Oppland har flere aktive inkubatorer som tilbyr vekstprogrammer for oppstartsselskaper og industriselskaper som ønsker å spinne ut nye selskaper. Dette er programmer som drives i tett samarbeid med SIVA, Innovasjon Norge og fylkeskommunene. Karlstads universitet, via ämnet miljö- och energisystem och Centrum för tjänsteforskning, har i 3 olika Strukturfondsprojekt 2008-2009, 2009-2011, 2012-2014 samarbetat med The Packaging Arena och Region Värmland kring olika forskningsfrågor inom förpackningsområdet. Projektet har varit helt avgörande för uppbyggnaden av forskningsgruppen "Förpackningar för en hållbar utveckling". Där har forskarna byggt upp en forskningsspets i att integrera beteendestudier i förpackningsutveckling och hur förpackningsegenskaper påverkar konsumenter och som i sin tur ger olika miljöpåverkan. Ett nära samarbete med förpackningsindustrin sker här kopplat till Paper Province. Representanter för företag som Nestlé, TetraPak, BillerudKorsnäs och den internationella organisationen Save Food medverkar också i diskussionerna.

Den viktigaste kopplingen till andra projekt är till ovan nämnda Forskningsmiljö för en hållbar bioekonomi som Karlstads Universitet fick beslut på i Regionalfonden för Norra Mellansverige dec 2016. Här kommer samarbete ske direkt i kopplingen kring testbäddsmiljöer för bstrykningsteknik med ickefossila material. Det finns också kopplingar till andra projekt som tex. Interreg EcoInside, ERUF Wood Region, ERUF Klimatsmart Innovation Paper Province, Interreg IMTRIS KAU, Interreg Green Drive Region samt INGO som är ett nytt Interregprojektinitiativ i callet 15 feb 2017 og andre prosjekt/initiativ innen bioøkonomi.

Kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte kommer att ske genom nya och befintliga nätverk. Frågor som är aktuell är erfarenhetsutbyte gällande metoder att tillämpa existerande affärsnätverk för snabb etablering, expansion och vidare till industriell internationell tillämpning. Nätverken bidrar till att ett större antal entreprenörer med intresse och kunskap för att göra affärer utifrån gröna värden och ett attraktivt tjänsteperspektiv samverkar. Genom kunskapsöverföring av forskningsresultat, tekniska lösningar och marknad kan produkter snabbare etableras kommersiellt. Viktiga förutsättningar är inkubatorer och testbäddsmiljöer runt centrala teknikområden med förmåga till effektiv spridning av resultat och tillämpningskompetens till existerande företag och värdekedjor.

4.12 Utvärdering

Utvärdering av projektet kommer att handlas upp av extern aktör efter start. Utvärderingen kommer att följa de riktlinjer som Interregprogrammet föreskriver genom att fånga och beskriva projektets genomförande, resultat och effekter i relation till planer och mål som finns på projekt- och programnivå. Syftet är att se projektets resultat i förhållande till insatsområde 2 - Små och medelstora företag som projektet verkat inom och utvärdera om det gränsöverskridande mervärdet har uppnåtts. Ett annat syfte är att skapa möjligheter till ett bra genomförande för både projektägare och projektets målgrupper och ska också ge finansiärer möjlighet att se om projektet uppfyllt målen och ge ett underlag till eventuella kommande projekt. Tillväxtverkets sex riktlinjer för utvärdering kommer att följas och de handlar om - projektlogik, processen, att lära av och sprida projektets resultat, nyckelaktiviteter, nyckelpersoner och nyckeltal.

5 Arbetspaket, delmål och aktiviteter

Projektet är indelat i 5 arbetspaket. Nedan ges en beskrivning av arbetspaketen deras delmål och de aktiviteter som ska genomföras i projektet.

AP 1 - Skall stödja det regionala ledarskapet för utveckling av bioekonomin genom för att ha resurser för att verka på alla nivåer av innovationssystemet, från analyser, omvärldsanalyser, visioner och strategier till policypåverkan, testbäddar, investeringar, marknader och innovationer. Av särskild vikt är att bioekonomi kommuniceras på ett kraftfullt sätt både inom samverkande regioner och internationellt.

AP 2 – Skall stödja pågående och kommande analys- och strategiarbete för bioekonomi så att det stärks i deltagande regioner och harmoniserar bättre mellan dem och så att strategierna därmed får större genomslag och bättre utväxling.

AP 3 – Skall utveckla metoder och processer för innovationssystemets aktörer som leder till fler innovationer och ökad konkurrenskraft bland SME. En central uppgift är att utveckla befintliga demonstrationsmiljöer och inkubatorer och sätta upp nya. Dessa miljöer får en roll att synliggöra och konkretisera regionens styrkor inom kommersialisering och på nationell och internationell nivå attrahera riskkapital och kompetens.

AP 4 – Skall stödja arbetet med å øke bestillerkompetansen i offentlig upphandling i riktning mot att ersätta fossilbaserte produkter og tjenester med nye alternativer basert på biomasse fra skogen.

AP 5 – Skall stödja samverkan mellan aktörer i värdekedjor för bioekonomi genom att driva nätverk, ordna seminarier och koppla samman forskare i olika miljöer med näringslivet.

5.1 AP1 Regionalt ledarskap och kommunikation

Regionalt ledarskap och kommunikation för bioekonomi skall ha funktionen att vara den samlande kraften för projektet och inom bioekonomiområdet vara en resurs för det regionala ledarskapet. För att kunna spela den rollen ska arbetspaketet samordna och nyttja de resurser som finns inom andra arbetspaket. Delmål för AP1 är att leda arbetet på övergripande nivå för att utveckla det gränsöverskridande innovationssystemet för bioekonomi i centrala delar av Skandinavien i riktning mot att stärka SMEs internationella konkurrenskraft.

Arbetspaketet ska utgöra en samordnande resurs där strategisk kommunikation och kunskapsbyggande är de centrala delarna. Kommunikationen ska handla om att bygga bilden av en stark och framgångsrik bioekonomiregion bland annat genom att nå ut med information till relevanta aktörer om framgångar och strategiska satsningar. Detta bidrar till att mobilisera aktörer i regionen och attrahera värdefulla resurser till regionen. Den gemensamma strategin för skoglig bioekonomi är basen för att ta fram en gemensam kommunikationsstrategi som ska göra den skandinaviska gränsregionen känd för sin skogliga bioekonomi.

AP 1: Regionalt ledarskap og kommunikation	
AP ledare:	Region Värmland
AP-grupp:	Östfold, Akershus, Hedmark och Opplands Fylken, Region Dalarna, Paper Province
Delmål:	Att leda arbeidet på övergripande nivå för att utveckla det gränsöverskridande innovationssystemet för bioekonomi i centrala delar av Skandinavien i riktning mot att stärka SMEs internationella konkurrenskraft. The Bioeconomy Region skall genom ett aktivt kommunikationsarbete bli känd som en attraktiv region för SMEs inom bioekonomi.
Aktiviteter	Planera, leda, koordinera och genomföra stora delar av kommunikationsinsatserna Kommunicera visioner och strategier så att aktörerna i projektet är medvetna om dessa och agerar i enlighet med dem. Identifiera och skapa nya sätt att kommunicera och sprida information om bioekonomi. Fånga upp nya idéer och initiativ och ge dem ett regionalt sammanhang så de blir tillgängliga för SME. Samordna och facilitera seminarier och konferenser i projektet med övriga AP:n. Genomföra aktiviteter som engagerar den politiska och högsta tjänstemannaledningen i respektive region/fylkeskommunen. Genomföra aktiviteter för lärande baserade på analyser och utvärderingar av aktörerna och med det regionala ledarskapet som målgrupp. Leda det strategiska marknadsföringsarbetet av hela regionen som en framstående region inom bioekonomi. Ansvara för genomförandet av aktiviteter för strategisk information och påverkan på nationell och europeisk nivå gentemot policyskapare.
Påverkan på aktivitetsindikator	580 individer deltar i informations och kunskapshöjande aktiviteter (indikator i RV:s ansökan)
Resultat	Ett engagerat ledarskap i regionen för utvecklingen av en stark bioekonomi kommer att leda till ökade satsningar för att stärka marknad, konkurrenskraft och bättre innovationsförmåga hos regionens SME inom biobaserade produkter och tjänster. Arbetet i AP 1 förväntas skapa en bra ledningsstruktur och styrning av insatser i projektet med effektiv kommunikation. Kommunikationsinsatserna skall resultera i en god förståelse för begreppet bioekonomi och genomslag för regionens intressen och kompetens inom bioekonomi.

5.2 AP2 Strategier og analyser

Gjennom kartlegging og analyse av de ulike regioner og fylkes planer og strategier innen bioøkonomi skal felles innsatsområder avdekkes. Dette vil være et kunnskapsgrunnlag for å støtte pågående og framtidig analyse- og strategiarbeid for bioøkonomisektoren blant de deltagende regionene slik at rammevilkårene for SMEs blir internasjonalt konkurransedyktige. Dette vil være grunnlag for en felles bioøkonomistrategi for prosjektet. Det er en målsetning at dette skal være

med å øke gjennomslaget for og kraften i arbeidet med bioøkonomi. Den gemensamma strategin för Bioekonomi ska också utgöra basen för den gemensamma kommunikationsstrategin som ska profilere gränsregionen som den främsta bioekonomiregionen i Skandinavien.

Gränsöverskridande värdekedjor och innovationssystem samt dess aktörer i regionen ska identifieras och deras konkurrenskraft i ett internationellt perspektiv, samt deras potential att skapa fler företag ska analyseras tillsammans med intressenterna i projektet. Projektet skall även medverka till att identifiera eventuella "gap" som existerar i dessa värdekedjor och som eventuellt kan utgöras av aktörer från partneregionerna. For å gi SME'er økt gjennomslag i markedet skal det fremskaffes kunnskap om "livssyklusanalyser" (LCA) for produkter fra skog.

AP 2: Strategier och analyser	
AP ledare:	Hedmark fylkeskommune
AP-grupp:	Oppland fylkeskommune, Region Värmland, Akershus fylkeskommune, Østfold fylkeskommuner, Region Dalarna
Delmål	Støtte pågående og framtidig analyse- og strategiarbeid for bioøkonomisektoren for å skape kunnskapsgrunnlag blant de deltagende regionene slik at rammevilkårene for SMEs blir internasjonalt konkurransedyktige.
Aktiviteter	Kartlegge status for regionale planer og strategier, og identifisere felles innsatsområder og mål. Gjennomgang av eksisterende initiativ og plattformer for støtte til gründerbedrifter (inkludert spin-offs), samt inkubator-/acceleratorprogram innom bioøkonomi. Funksjonsanalyse av innovationssystemet, og aktører og relasjoner både lokalt og grenseregionalt. Skaffe kunnskapsgrunnlag om "Langsiktig bærekraft av värdekedjor" (LCA). Så att det kan kommunikas i AP1
Påverkan på aktivitetsindikator	300 SME:er mottar informasjon om prosjektet
Resultat	Kunnskapsunderlag for fortsatt strategiarbeide innen bioøkonomisektoren basert på skogen som råvare. Kartlagt felles innsatsområder for skoglig bioøkonomi. Innsikt i innovasjonssystemene i regionene Få innsikt om "Langsiktig bærekraft av värdekedjor" for å kunne skape langsiktig bærekraft for SME

5.3 AP3 Innovation och demonstration

Arbetspaketet ska totalt medverka till ett starkare samarbete mellan innovationssystemets aktörer så att det leder till fler innovationer och ökad konkurrenskraft bland befintliga SME-företag samt att nya företag skapas runt bioinnovationer med förmåga till snabb tillväxt och utveckling av regionala, nationella och internationella marknader.

Då SME-företag ofta har en mycket begränsad förmåga att själva kommersialisera ny teknik är det centralt med ett väl fungerande innovationssystem som effektivt kan hantera avknoppning av innovationer till start-up företag.

Arbetspaketet syftar till att utveckla en gemensam plattform för uppstart av starka bolag med förmåga att attrahera riskkapital där regionens sammanlagda styrkor mobiliseras för både en både en snabb regional kommersialisering och internationell marknadsexpansion. Ett hinder för tillväxt och kommersialisering av innovationer är en begränsning av möjligheterna till uppskalning och marknadsintroduktion av nya produkter. Speciellt behöver SME tillgång till specialistkompetens och infrastruktur för tester och pilotdrift. Exempel på branscher som har ett stort behov av utveckling av nya alternativ till fossilbaserade material är förpacknings- och livsmedelsbranscherna. Båda dessa branscher kännetecknas av snabb utveckling och en fortsatt stark tillväxt. Särskilt skall nämnas den Trämekaniska industrin där utvecklingspotentialen bedöms som extra intressant och ett 30-tal företag, på både norska och svenska sidan, har anslutit sig till projektet och där huvudparten är finansiärer i projektet.

Delmålet för AP3 är et grenseoverskridende samarbeid mellom innovasjonsaktørene som gjør det mulig for SMEer å få tilgang til nøkkelkompetanse og infrastruktur som kan støtte opp under raskere vekst samt nå internasjonell marknad.

För att uppnå framgång i att etablera en väg till en ledande position inom innovation så kommer projektet genomsyras av en kombination av samarbete kring konkreta aktiviteter som innovationssystem, demonstrationsanläggningar, acceleratorer och forskningsprojekt, samt parallellt, utifrån upparbetad kunskap och analys, även etablera en inriktning för en stark framtid

AP 3: Innovation och demonstration	
AP ledare:	Paper Province
AP-grupp:	Østfoldforskning, Kjeller Innovasjon, Oreec, i4Plastics v/SINTEF, Akershus fylkeskommune, Emballasjeforeningen, Vitenparken, Gausdal Bruvoll, Tretorget, Mangor næringshage, Pan innovasjon
Delmål	Målet er å skapa et grenseoverskridende samarbeid mellom innovasjonsaktørene som gjør det mulig for SMEer å få tilgang til nøkkelkompetanse og infrastruktur som kan støtte opp under raskere vekst samt nå internasjonell marknad.
Aktiviteter	Del 1- Samverkan mellan acceleratormiljöer och utveckling av ett effektivare innovationssystem Syftet med del 1 är att genom ett nationsövergripande samarbete bygga en stark gemensam acceleratormiljö och ge förslag på en långsiktig nationsöverskridande strategi för regionen genom att <i>A : Gemensamt erfarenhetsbyte som resulterer i en övergripande plan för utveckling av ett gemensamt innovationssystem</i> Workshops för utbyte/lärande om de olika acceleratorprogrammets funktion i dag utifrån perspektiven SME-företag, idéscouting, acceleratorprocess, såddfinansiering, internationalisering, metodik för First Liable Product, metodik Techmakers accelerator, metodik for finansiering och möjlighet att mobilisera existerande affärsnätverk/kompetens i storföretag för aktiv tillämpning i SME- och

start-up-företag.

Framtagning av eventuella initiala utvecklingsaktiviteter att testa i existerande acceleratormiljöer

B : Kontinuerlig stegvis utveckling av acceleratormiljöer/ accelerationsprocesser

Arbete sker utifrån följande huvuddelar:

B1 Utvikling av gemensamt finansierings-/ innovasjonssystem utifrån AP2

B2 Utvikling av et accelerator program (Techmakers) for SME som bruker biomasse fra skog

B3 Utveckling och test av metodik i programmet Bioexpress

B4 Utvikling av et konsept for samarbeid med studenter fra videregående skoler/gymnas, fagskole, høgskole og universitet.

T.ex. integration av affärscaseutveckling i studenterna affärs- och entreprenörsutbildningar

För alla huvuddelarna gäller:

Stegvis evaluering och förbättring av acceleratorprogram utifrån upparbetad kunskap.

Löpande stöd till nya och existerande SME företag utifrån kunskap från samarbetet.

Samarbete med storföretag och affärsnätverk för identifiering/byggnad av strukturer för effektiv samverkan mellan storföretag och SME-företag.

Identifiering av sentrale prosjekt/åtgärder som er viktig for implementering av de enkelte delprogrammene

C: Utifrån upparbetad kunskap fra hoveddelene B1, B2, B3 og B4 vil det lages en sammenstilling og evaluering. Herfra vil det bli laget et forslag til en nationsöverskridande strategi för et forenet accelerator program for regionen.

Del 2. Mobilisering av testbäddar för fossilfria material

Syfte med del 2 är ett skapa ett långsiktigt nationsöverskridande samarbete för gemensamt tillgängliggörande demonstrationsmiljöer genom:

Gemensamt erfarenhetsbyte

Kartläggning och olika testbäddslösningar samt test av samarbetsmöjligheter

Sammanställning, evaluering och förslag till forenet demonstratorprogram for regionen.

A : Gemensamt erfarenhetsbyte

Workshops för utbyte/lärande om de kända demonstartionsmiljöerna, program kring dessa, existerande nätverk och aktiviteter, utifrån vad vi vet i dag, t.ex. katapult, lignocity, UMV-fossilfri bestyrkning, och SPIN.

B : Kartläggning och olika testbäddslösningar samt test av samarbetsmöjligheter

Arbete sker utifrån följande huvuddelar:

B1 Insamle informasjon om mulige bruk av testbeder i det privat næringsliv og forskningsmiljøene

(Kartläggning av existerande testbäddar (offentliga och privata) som kan tillämpas inom skoglig bioekonomi och hur dessa kan tillämpas av SME-företag över nationsgränserna)

B2 Identifier, vurder muligheten for gemensamt finansiering av investering i nye testbeddar og finansing av testbäddlösningar

B3 Test av svensk struktur, system, och svensk-norsk samverkan utifrån testbädd inom området fossilfri förpackning/bestyrkning

C: Utifrån upparbetad kunskap fra hoveddelene B1, B2 og B3 vil det lages en sammenstilling og evaluering. Herfra vil det bli laget et forslag til et forenet demonstratorprogram for regionen.

	Del 3. Utveckling av trämekanisk värdekedja Syftet är att etablera en struktur för hur SME, storföretag och start-up-företag, baserat på open innovation, gemensamt kan lösa branschens utmaningar för effektiv användning av skoglig råvara inom den trämekaniska värdekedjan. <i>A: Gemensamt erfarenhetsutbyte och framtagning av initial plan</i> Workshops för utbyte/lärande om existerande metoder för open innovation samt utförda branschundersökningar. Identifiering av särskilda utmaningar inom värdekedjan med fokus på SME-företagens möjlighet till bidrag. (ex. Logistik, Digitalisering, Sidoströmmar/restprodukter som spån och flis, Produktionsteknik, Roller i värdekedjan) Framtagning av initial metodik och arbetssätt att testa. <i>B: Parallell test och utveckling av metodiken för de olika identifierade utmaningsområdena.</i> Kontinuerlig identifiering av SME-företag och dess möjligheter att bidra till innovationsprocesser och innovation för att lösa utmaningarna. Kontinuerlig utveckling av metodiken utifrån gemensam upparbetad erfarenhet inom de olika utmaningsområdena. Genomföra branschövergripande aktiviteter för att skapa open-innovation tvärs bransch- och kompetensområden. <i>C: Resultatspridning samt framtagning av strategi</i> Workshop för sammanställning och erfarenhetsutbyte utifrån upparbetad kunskap med SME och storföretag om hur man skall samarbeta runt open innovation. Utifrån upparbetad kunskap lages en sammenstilling og evaluering samt forslag till strategi för hur SME kan bidra till en openinnovationstruktur som tillvaratar hela värdekedjans innovationsmöjligheter för stark tillväxt och nya företag.
Påverkan på aktivitetsindikator	40 företag som får stöd i form av rådgivning, , tillgång till demonstrationsverksamhet och testbäddsmiljöer. 30 företag har etablerat sig på en större marknad och 7 företag har inlett exportsatsning.
Resultat	Arbetspaketet förväntas resultera i: Stärkt konkurrenskraft och expansionsförmåga för SME-företag och nystartade bolag genom: Ett acceleratorprogram inriktat mot skoglig bioekonomi som arbetar integrerat mot branschens företag och institut. Tillgång till finansieringskompetens och relevant VC-nätverk för enklare och snabbare expansion. Möjlighet till användande av studenter till både affärs- och teknikutveckling Nätverk av stora företag för affärsmässigt samarbete, rådgivning och hjälp till internationell expansion Nätverk till andra SME och start-up företag för erfarenhetsutbyte Tillgång till demoanläggningar för kostnadseffektiv och enkel produkt- och prototyputveckling (First Liable Product) Tillgång till första kund utifrån existerande storföretags anläggningar och internationella verksamhet. Ökad etableringsfrekvens av nya företag genom: Open Innovation baserat på synliggörande av värdekedjans och de stora företagens utmaningar, där nya företag ges möjlighet till etablering med erbjudande kopplade till identifierade direkta behov. Integration av studenter och högskola för utvecklingen av affärscase, från tidig idéfas, till bärande affärsideer och etablering av nya företag. Nya företag/spin-outs baserat på samarbete/analys tvärs branscher/värdekedjor och identifierade affärsmöjligheter Generellt stärkt värdekedja som ökar möjligheten för bildande av nya bolag, expansion av existerande SME-företag, och attraktion av central entreprenöriell kompetens till dessa.

5.4 AP4 Tilgang till större marknader

En väsentlig del av arbetspaketet är att tilrettelegge for offentlige hjemmemarkeder og støtte introduksjon på eksportmarked.

Kunddriven innovationsupphandling vil øke konkurransekraften hos små og mellomstore foretak ved å legge til rette for et større hjemmemarked på tvers av den norsk-svenske grensen. Når flere offentlige aktører etterspør nye produkter og tjenester, gir dette bedriftene større mulighet til å utvikle og omsette ny kunnskap på kommersiell basis. SMEs biobaserte produkter og tjenester kan også gjøres mer kjent for øvrig eksisterende næringsliv. Arbeidspakken vil også støtte små og mellomstore bedrifter i å teste ut et krevende eksportmarked (pilot).

For offentlig sektor vil mer bruk av varer og tjenester basert på bioråvare fra skogen være med på å redusere CO₂-avtrykket fra virksomheten. Kravene til offentlige virksomheter vil i tida framover øke på dette området. Det er i offentlig sektors interesse å stimulere utvikling og produksjon av varer og tjenester som gir redusert CO₂-utslipp. For eksempel vil bygging av tre offentlige bygninger i regionen gi et redusert CO₂ utslipp.

Det pågår flere initiativ for å skaffe tilgjengelig kompetanse når det gjelder innkjøp innenfor flere bransjer. Prosjektet vil bygge videre på den kunnskapen som er frambrakt og samarbeide med disse prosjektpartene (for eksempel Rakkestads "Ordførere for tre", Interregprosjektet Grön tillväxt skog, ecoINSIDE, Nätverk för hållbart byggande, Innovasjon Norges tredriver program). Arbeidspakken vil også basere seg på kunnskap og metoder frå Nasonalt program for leverandørutvikling, Difi og Upphandlingsvärket. Kompetansemiljøene Trebruk og Tretorget vil også bli benyttet i denne arbeidspakken (jf Letter of Intent).

AP 4: Tilgang till större marknader	
AP ledare:	Østfold fylkeskommune
AP-grupp:	Trebruk, Tretorget, OREEC, Region Värmland, Akershus fylkeskommune
Delmål	Tilrettelegge for offentlige hjemmemarkeder Støtte introduksjon på eksportmarked.
Aktiviteter	1.1: Arrangere en workshop hvert år der innkjøpere fra offentlige virksomheter og representanter for det eksisterende næringsliv møter forskning og SMEs som har biobaserte produkter og tjenester å tilby. Totalt 3 workshops. 1.2: Støtte utvikling av anbudsdokumenter der flere kommuner går sammen om å etterspørre biobaserte løsninger basert på workshops i A1. 1.3: Legge til rette for at kommuner, fylkeskommuner og regioner innarbeider innovative innkjøp og bruk av innkjøpsmakt til å etterspørre biobaserte produkter og tjenester. 1.4: Utvikle forretningsmodell for en virtuell rådgivingstjeneste Innkjøpsregelverk Biobaserte muligheter 1.5: Etablere pilotdrift for virtuell rådgivingstjeneste 2.1: Organisere pilot til krevende og omfattende eksportmarked for et antall bedrifter identifisert under A1.
Påverkan på aktivitetsindikator	120 företag som får stöd i form av rådgivning, tillgång till demonstrationsverksamhet och testbäddsmiljöer. 10 företag har etablerat sig på en större marknad och 2 företag har inlett exportsatsning.

Resultat	R 1.1: Dokumentert og delt kunnskap om hvilke produkt- eller tjenesteområder basert på bioråvare fra skogen der SMEs kan forvente å få leveranser til offentlige virksomheter og/eller eksisterende næringsliv. R 1.2: 6 offentlige anbud som etterspør nye løsninger basert på bioråvare fra skog. R 1.3: Forretningsmodell og pilotdrift for en virtuell rådgivingstjeneste for innovative innkjøp når det gjelder varer og tjenester basert på bioråvare fra skog. R 2: Två företag har inlett exportsatsning
-----------------	--

5.5 AP5 Nätverk och näringslivsutveckling

Prosjektet ønsker å stimulere til et tettere samarbeid mellom SMEer og andre aktører i hele verdikjeden gjennom etablering av møteplasser for hele verdikjeden hvor det tilrettelegges for samarbeid, kompetanseoverføring og annen utveksling mellom aktørene slik at klyngefordeler forløses og man bygger opp et næringsliv som kan levere nye produkter og tjenester knyttet til biomasse fra skog og bioøkonomi basert på FoU, samt kompetanse hos ansatte og kunder. Gjennom å arrangere møteplasser hvor SMEer og andre aktører i hele verdikjeden kan møtes for kompetanseutveksling vil prosjektet bidra til å øke SMEers innovasjonsevne.

Videre skal prosjektet skape oppmerksomhet om forretningsmuligheter knyttet til biomasse fra skog gjennom ulike arrangementer, praktiske utstillinger, demonstrasjoner og studieturer. Prosjektet vil støtte opp under SMEers arbeid med å utvikle markeder regionalt såvel som internasjonalt. EU og Nordisk ministerråd har flere initiativ som retter seg mot SMEer innenfor bioøkonominæringer. Prosjektet vil bidra til at SMEene i regionen knyttes tettere opp mot disse initiativene slik at SMEene får økt konkurransefortrinn.

AP 5: Nätverk och näringslivsutveckling.	
AP ledare:	Akershus fylkeskommune
AP-grupp	OREEC, i4plastics v/SINTEF, Vitenparken, Emballasjeforeningen, Trebruk, Tretorget, Region Värmland
Delmål	Tilrettelegge for økad samverkan mellan aktörer i värdekedjor 2Støtte SMEers muligheter for internasjonalt samarbeid
Aktiviteter	Identifisere og mobilisere SMEer som har eller ønsker næringsvirksomhet innenfor bioøkonomi (gjennomføres av prosjektansatte innovasjonsjegere) Identifisere og arrangere møteplasser for tverfagligenettverk og aktører som kan engasjere og hjelpe SMEer Formidle resultater fra Arbeidspakkene 1, 2, 3, og 4 til SMEer gjennom møteplassene som blir arrangert Kartlegge eksisterende næringsklynger og identifisere nye initiativ som kan være til hjelp for SMEer. Koble disse nettverk til SMEer. 2.1 Arrangere internasjonale studieturer for SMEer 2.2 Bidra til at SMEer kan delta i EU's Open days og andre initiativ som arrangeres av EU, Nordisk ministerråd og andre internasjonale aktører. 2.3 Kartlegging av relevante internasjonale møteplasser for SMEer og fasilitere for regionens SMEers deltakelse.

	2.4 Arrangere en internasjonell konferens på temat skoglig bioekonomi.
Påverkan på aktivitetsindikator	200 företag som får stöd i form av rådgivning, tillgång till demonstrationsverksamhet och testbäddsmiljöer. 30 företag har etablerat sig på en större marknad och 2 företag har inlett exportsatsning.
Resultat	R1.1 Kontakt med 200 selskaper i regionen R1.2 Etablering av 4 møteplasser for SMEer R1.3 3 næringsklynger har fått styrket sine muligheter for å integrere SMEer aktivt i sine aktiviteter R1.4 20 selskaper deltar på internasjonale aktiviteter R1.5/1.6 15 arrangementer i form av konferanser, seminar og studieturer R1.7 Arrangere en stor internasjonell konferens.

6 Projektorganisation

6.1 Prosjektägare

Prosjekteier er administrativt ansvarlig for gjennomføring av prosjektet på henholdsvis svensk og norsk side. Prosjekteier sørger i samarbeid med hovedprosjektleder for at det inngås avtaler med partnerne i prosjektet. Prosjekteier er ansvarlig for hvert lands økonomi i prosjektet.

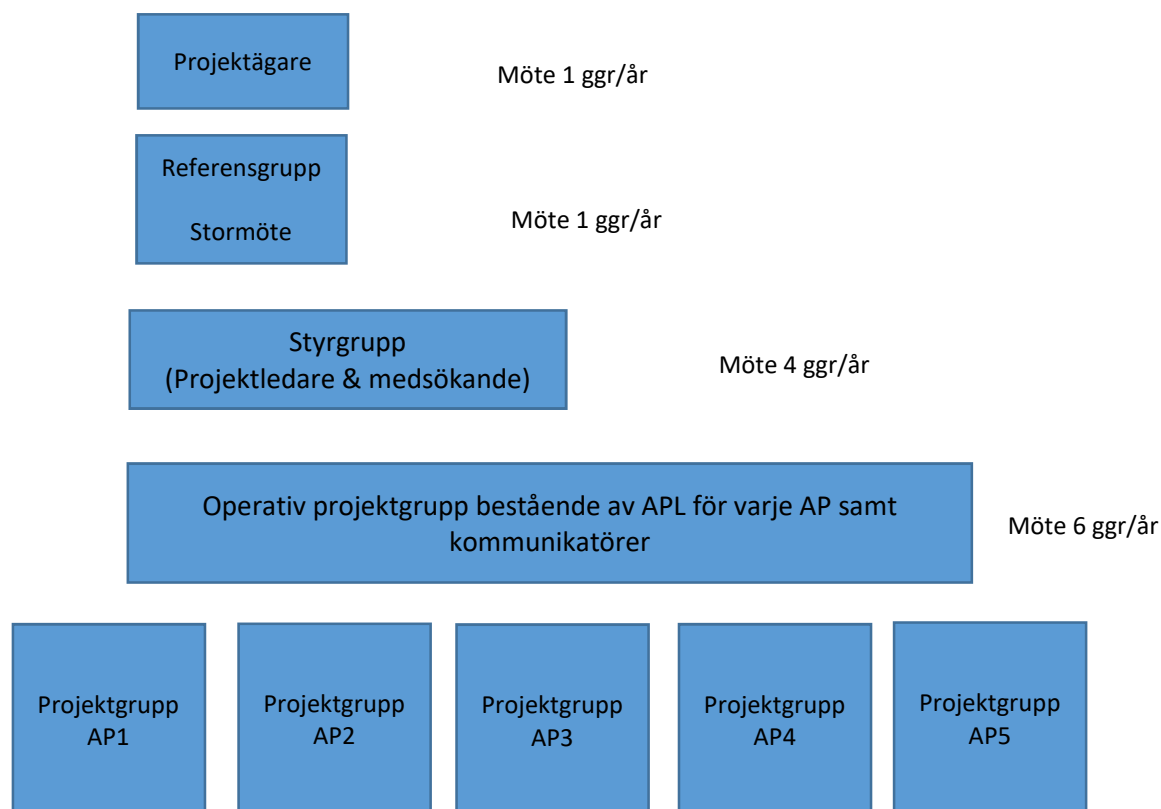
Prosjekteier Sverige: Region Värmland, Regiondirektør Lars Christensen

Prosjekteier Norge: Akershus fylkeskommune, ved fylkesdirektør for Plan, Næring og Miljø Øyvind Michelsen

Prosjekteierne møtes en gang per år tillsammans med ansvariga politiker i syfte att utvärdera den gemensamma satsningen som projektet innebär samt att ta upp ledningsfrågor kring lärande och nya utvecklingsspår. Møtene kan med fordel avholdes i sammenheng med avholdelse av et stormøte med alle involverte parter i prosjektet.

Prosjekteierne mottar i enlighet med respektive rutiner for rapportering och rekvirering av medel statusrapport med avviksrapportering for prosjektet. For denna rapportering ansvarar projektledningen i respektive land.

Prosjekteierne skal sørge for at det er tilstrekkelig økonomisk oppfølgingskapasitet og kompetanse fra økonomiavdelingene i de respektive organisasjoner. Økonomirapportering til Interreg sekretariatet skal utarbeides av de respektive økonomiavdelingene for prosjektledernes godkjennelse. Figuren nedan ger en schematisk bild av hur projektet kommer organiseras och styras. De ulike gruppene og deres funksjon forklaras utførligare nedan.

Figur 1. Prosjektorganisering

6.2 Prosjektledere

Prosjekteierne utpeker en prosjektleder hver. Prosjektlederne vil delta i Styrgruppen og vil være ansvarlige for utarbeidelse av regnskap og rapportering til Interreg sekretariatet. Prosjektlederne får hjelp og støtte fra økonomiavdelingene i de respektive organisasjoner.

Prosjekteier sørger i samarbeid med prosjektlederne for at det inngås avtaler med partnerne i prosjektet.

Den svenske prosjektlederen har et spesielt ansvar for rapporteringen til Interregsekretariatet fra styringsgruppen til prosjekteierne og fungerer som prosjektets koordinator.

6.3 Styrgruppe

Prosjektet vil etablere en styringsgruppe ved oppstart. Gruppen vil bestå av representanter fra prosjektägarna (Region Värmland og Akershus fylkeskommune), prosjektpartnerne (fylkeskommunene Hedmark, Oppland og Østfold, Paper Province og Region Dalarna) og finansielle partnere (Kjeller Innovasjon, i4plastic ved SINTEF, Oreec, Vitenparken, Magnor næringshage, Emballasjeforeningen, Gausdal Bruvoll, Tretorget, Pan innovasjon). Det er planlagt at ledelsen av styringsgruppen skal veksles mellom Region Värmland og Akershus Fylkes kommune. Sammensetningen i styrgruppen kommer att säkerställa jämställdhetsaspekterna och mångfald. Lämplig storlek på styrgruppen är 8-10 personer.

Styrgruppen har oppgiften att ge prosjektgruppen det operative ansvaret for att prosjektet når sine mål innenfor økonomiske og tidsmessige rammer. Svensk och norsk prosjektleder samarbeitar med att framlägga prosjektets rapportering för styrgruppen. Styrgruppen rapporterer til

prosjekteierne 2 ganger per år. Gruppen har ansvar for å forankre prosjektet i egne virksomheter og utarbeider egen forretningsorden. Styrgruppen møtes minimum 4 ganger i året ved utgangen av hvert kvartal og utarbeider egen forretningsorden. Agendaen for møtene er som et minimum:

- Status på prosjektet med utgangspunkt i avviksrapportering fra prosjektgruppene
- Vedtak om fremdriftsplan og økonomi på basis av innspill fra prosjektgruppene
- Utarbeidelse av rapporter til Interreg sekretariatet
- Rapportering til prosjekteierne enligt givna rutiner
- Styrgruppens sekretær er en av de to prosjektansatte innovasjonsjegerne, forslagsvis den norske prosjektlederen.

6.4 Prosjektledargrupp

Den operativa prosjektledargruppen består av hovedprosjektledare på svensk och norsk sida samt arbeidspakkeledarna för respektive arbeidspaket och hovedkommunikatör. Styrgruppe och operativ gruppe har 1-2 gemensamma möten per år. Prosjektledarna har tillsammans med övriga prosjektmedarbetare ansvaret för att prosjektet framskrider enligt oppgjorda planer och budjetar. Eventuelle förändringar av budjet och planer skall förberedast för beslut i styrgruppen.

6.5 Arbeidspaketsgrupper

Det etableres en prosjektgruppe for hver arbeidspakke. Hver arbeidspakke har en egen ansvarlige arbeidspakkeleder. Arbeidspakkeleder er ansvarlig for å forberede all rapportering, inkludert økonomisk rapportering, for den arbeidspakke som arbeidspakkeleder har ansvaret for. Arbeidspakkeleder er ansvarlig for å bistå prosjektlederne i arbeidet med rapportering til Interreg sekretariatet.

Arbeidspakkelederna er:

- Arbeidspakke 1: Region Värmland
- Arbeidspakke 2: Hedmark fylkeskommune i samarbeid med Oppland fylkeskommune
- Arbeidspakke 3: Paper Province
- Arbeidspakke 4: Østfold fylkeskommune
- Arbeidspakke 5: Akershus fylkeskommune

De enkelte prosjektgruppene har det operative ansvaret for at de enkelte arbeidspakkene når sine mål innenfor økonomiske og tidsmessige rammer. Gruppene forbereder beslutningsgrunnlag for styringsgruppen i tett samarbeid med arbeidspakkeleder. Prosjektgruppen rapporterer til styringsgruppen to ganger per år. Gruppen har ansvar for å forankre prosjektet i egne virksomheter. Gruppen møtes minst 6 ganger per år og utarbeider egen forretningsorden.

6.6 Referensgruppe

Olika grupper eller enskilda personer med kompetens inom olika områden kommer att följa prosjektet med syfte att under prosjektets gång föra in de senaste trenderna och den senaste utvecklingen inom området. Referensgruppen sammansättning kommer att säkerställa jämställdhets- och mångfaldsaspekterna. Medverkar vid de 1-2 mötena som styrgruppen och den operativa gruppen har tillsammans eller andra spesiella tilfällene.

6.7 Övriga intressenter

Prosjektet ønsker å holde et stormøte med interessenter en gang i året. Dette vil være et åpent møte hvor alle som jobber med biomasse fra skog kan delta. Formålet med stormøte er å forankre prosjektet og engasjere et bredt spekter av selskaper og institusjoner som jobber med eller har ønske om å jobbe med biomasse fra skog.

Olika grupper eller enskilda personer med kompetens inom olika områden kommer att bli spesielt invitert inn til stormøtene for å følge projektet med syfte att under projektets gång föra in de senaste trenderna och den senaste utvecklingen inom området.

7 Tidplan och Ekonomi

7.1 Projektid

Projektet som ansökan gäller har følgende tidplan:

Projektstart: 16 februari 2017

Projektslut: 15 februari 2020

Tabell 2. Ungefärlig tidsplan för aktiviteterna i projektet

AP 1. Regionalt ledarskap och kommunikation	2017				2018				2019				2020
Aktiviteter	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
1. Projektleddning och administration													
2. Ekonomisk uppföljning och rapportering													
3. Kommunikationsstrategi och plan för projektet													
4. Projektmöten													
5. Seminarier för politiskt ledarskap													
6. Marknadsföringsinsatser													
8. Verksamhet utanför Interregområdet													
AP 2. Strategi och analys													
1. Strategier													
2. Analyser													
3. Utveckling av såddfinansiering													
AP 3. Innovation och demonstration													
1. Gemensamma aktiviteter för arbetspaketet													
Del 1 A: Erfarenhetsutbyte - Acceleratormiljöer													
Del 1 B: Utveckling acceleratormiljöer													
Del 1 C: Utvärdering, framtagning plan/strategi acceleratormiljöer													
Del 2 A: Erfarenhetsutbyte - Demonstrationsmiljöer													
Del 2 B: Kartläggning samt test av samarbete runt demomiljö fossilfri förpackning													
Del 2 C: Utvärdering, framtagning plan/strategi testbäddsprogram													
Del 3 A: Erfarenhetsutbyte - Utveckling trämekanisk värdekedja													
Del 3 B: Test och utveckling av metodik för identifierade utmaningsområden													
Del 3 C: Resultatspridning samt framtagning av strategi													
AP 4. Kunddriven innovationsupphandling													
4.1 Identifiera produkt- og tjenesteområder													
4.2 Anbudssprosesser													
4.3 Kompetansebase innkjøp													
4.4 Test av krävande exportmarknd													
AP 5. Nätverk och näringslivsutveckling													
A. Innovationsjakt													
B. Markedsutvikling													
C. Økt innovasjonsevne													
D. Internasjonell konferens													

En mer fullständig bild av alla aktiviteter med budgeterade kostnader återfinns i bilaga 4 "Aktivitetsbudget".

7.2 Projektbudget och finansiering

7.2.1 Svensk budget

Tabell 3. Svensk budget i EUR

Kostnader

Kostnadstyp	Region Värmland
► Personal	779 491
► Kontor och administration	0
► Extern sakkunskap och externa tjänster	1 287 076
► Resor och logi	121 907
► Utrustning	121 822
► Schablonkostnader	116 924
► Avgår projektintäkter (negativ kostnad)	0
Summa, faktiska kostnader	2 427 220
Offentligt bidrag i annat än pengar	15 890
Privat bidrag i annat än pengar	76 271
Summa, bidrag i annat än pengar	92 161
Summa, kostnader	2 519 381

Medfinansiering

Finansiär	Beskrivning	Region Värmland
►	Offentlig kontantfinansiering	586 684
►	Privat kontantfinansiering	580 845
Summa, kontant medfinansiering		1 167 529
►	Offentligt bidrag i annat än pengar	15 890
►	Privat bidrag i annat än pengar	76 271
Summa, bidrag i annat än pengar		92 161
Summa, medfinansiering		1 259 690

Beräkning av stöd

Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 259 691
Stödandel (EU-medel) av faktiska kostnader	51,9%
Stödandel (EU-medel) av stödgrundande finansiering	50%
Stödandel (EU-medel) av total finansiering	50%
Andel annan offentlig finansiering (annan än EU-medel)	23,92%
Andel privat finansiering	26,08%
Total finansiering	2 519 381

Sökt belopp 1 259 691

7.2.2 Norsk budget

Tabell 4. Norsk budget i EUR

Kostnader

Kostnadstyp	Norsk prosjektbudget
► Personal	663 300
► Kontor og administrasjon	0
► Extern sakkunnskap og externa tjenester	444 375
► Resor og logi	283 125
► Utrustning	0
► Schablonkostnader	89 200
► Avgår projektinntakter (negativ kostnad)	0
Summa, faktiske kostnader	1 480 000
Offentlig bidrag i annet än pengar	150 000
Privat bidrag i annet än pengar	315 750
Summa, bidrag i annet än pengar	465 750
Summa, kostnader	1 945 750

Medfinansiering

Finansiär	Beskrivning	Norsk prosjektbudget
►	Offentlig kontantfinansiering	800 000
►	Privat kontantfinansiering	0
	Summa, kontant medfinansiering	800 000
►	Offentlig bidrag i annet än pengar	150 000
►	Privat bidrag i annet än pengar	315 750
	Summa, bidrag i annet än pengar	465 750
	Summa, medfinansiering	1 265 750

Beräkning av stöd

IR Midler	680 000
Stödandel (IR Midler) av faktiske kostnader	45,95%
Stödandel (EU-medel) av stödgrundande finansiering	34,95%
Stödandel (EU-medel) av total finansiering	34,95%
Andel annan offentlig finansiering (annan än EU-medel)	48,82%
Andel privat finansiering	16,23%
Total finansiering	1 945 750

Søkt beløpp 680 000